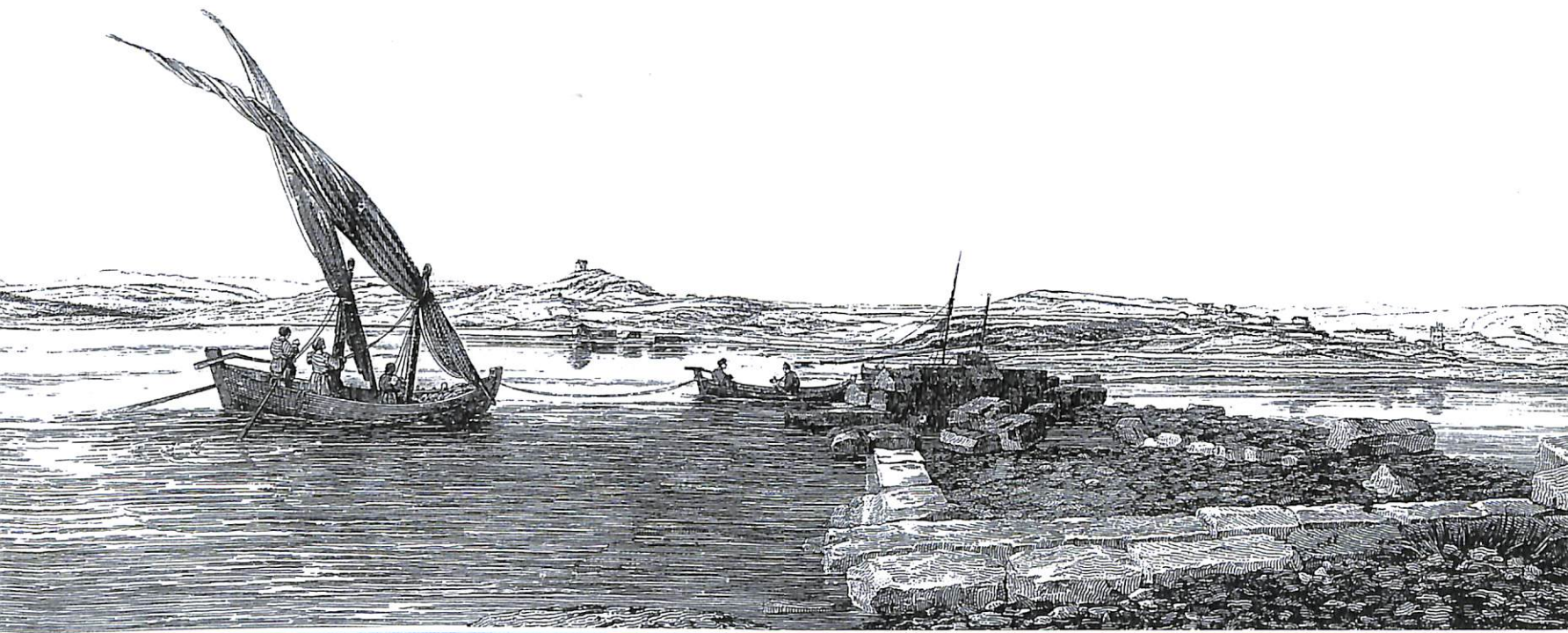

Δήμος Ελευσίνος

Ελευσίνα

Το βλέμμα του επισκέπτη

Επιμέλεια Έκθεσης

Καλλιόπη Παπαγγελή

Όλινκα Μηλιαρέση - Βαρβιτσιώτη

Χορηγός

Ελευσίνα

Το βλέμμα του επισκέπτη

Ελευσίνα: το βλέμμα του επισκέπτη

Για τους κατοίκους της Ελευσίνας η πόλη μας υπήρξε επί 20 αιώνες (1600 πΧ - 400 μΧ) μια από τις πέντε ιερές πόλεις των Αρχαίων Ελλήνων. Ακολούθησε μια περίοδος 14 αιώνων (400 μΧ - 1821 μΧ) στη διάρκεια της οποίας η πόλη περιέπεσε σταδιακά στην αφάνεια, ενώ από τα μέσα του 19ου αιώνα άρχισε να γνωρίζει την οικιστική και βιομηχανική ανάπτυξη. Τα τελευταία χρόνια έχει γραφτεί πλήθος βιβλίων για το πως είδαν οι Ελευσίνιοι την εξέλιξη της πόλης τους. Πώς όμως έβλεπαν την Ελευσίνα οι Ευρωπαίοι και Έλληνες επισκέπτες τους τρεις προηγούμενους αιώνες;

Στην έκθεση αυτή παρουσιάζεται για πρώτη φορά μια ολοκληρωμένη και συγκροτημένη εικόνα της εξέλιξης της πόλης μας από την οπτική γωνιά του επισκέπτη. Το μοναδικό αυτό υλικό υπήρξε μέχρι σήμερα διάσπαρτο, κυρίως σε ιδιωτικές συλλογές, και εκτίθεται για πρώτη φορά. Ο κάθε επισκέπτης της έκθεσης και κυρίως ο ελευσίνιος επισκέπτης έχει πολλά να μάθει για την ιστορία της Ελευσίνας με την αντικειμενική ματιά του επισκέπτη.

Η Διοίκηση του Δήμου με εφόδιο τη γνώση του παρελθόντος οραματίζεται και δημιουργεί το αύριο της πόλης.

Γιώργος Αμπατζόγλου
Δήμαρχος Ελευσίνας

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

Η ετήσια εικαστική έκθεση που διοργανώνει η Α.Ε. Τσιμέντων ΤΙΤΑΝ εις μνήμην του επί σειρά ετών Προέδρου της, Λεωνίδα Κανελλόπουλου, στο κτήριο του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου Ελευσίνος που φέρει το όνομά του, έχει πλέον καταστεί θεσμός.

Το αντικείμενο της εφετινής έκθεσης συνδέεται άμεσα με την πόλη που την φιλοξενεί, που είναι συγχρόνως και η γενέθλια πόλη της Εταιρείας μας. Με υλικό χαρακτηριστικά έργα, σχέδια και φωτογραφίες περιηγητών, καλλιτεχνών, αρχαιολόγων και φωτογράφων που επισκέφθηκαν την περιοχή από τα τέλη του 17ου αιώνα μέχρι και τις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα, η έκθεση με τίτλο: «Ελευσίνα: Το βλέμμα του ταξιδιώτη» επιχειρεί να φωτίσει τη νεώτερη ιστορία της πόλης, που συνήθως επισκιάζεται από την αίγλη του κλασικού παρελθόντος της. Κάθε ένα από τα εκθέματα, ανεξάρτητα από την καλλιτεχνική του αξία, αποτελεί μια πολύτιμη μαρτυρία για το παρελθόν του τόπου, και η γνώση του παρελθόντος λειτουργεί ως υπόβαθρο για το σχεδιασμό του παρόντος και του μέλλοντος.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω το Δήμαρχο Ελευσίνας κ. Γιώργο Αμπατζόγλου και το Δημοτικό Συμβούλιο για την παραχώρηση του χώρου και την ευγενική συνεργασία τους και την αρχαιολόγο κ. Καλλιόπη Παπαγγελή για την επιμέλεια της έκθεσης.

Ακόμα, ευχαριστώ όλους όσοι συνετέλεσαν στη διοργάνωση αυτής της έκθεσης, που αποτελεί μία ακόμη προσπάθεια συμβολής της Α.Ε. Τσιμέντων ΤΙΤΑΝ στα πολιτιστικά δρώμενα της περιοχής.

Νέλλος Α. Κανελλόπουλος

Εισαγωγικό Σημείωμα

Η οικουμενική φήμη του Ιερού της Ελευσίνας, ενός από τα σημαντικότερα θρησκευτικά κέντρα του αρχαίου κόσμου, είναι αδιαμφισβήτητη και αντικατοπτρίζεται στον όγκο της σχετικής βιβλιογραφίας. Όμως, η νεώτερη ιστορία της περιοχής δεν είναι εξίσου ερευνημένη, ίσως εύλογα, καθώς με την ισοπέδωση του Ιερού από τον Αλάριχο στα τέλη του 4ου αι., η πόλη περιπίπτει στην αφάνεια. Παραταύτα, στοιχεία που έρχονται στο φως με τις ανασκαφικές έρευνες μαρτυρούν ότι για αρκετούς αιώνες μετά από την καταστροφή του 395 μ.Χ., μια μικρή κοινότητα Χριστιανών επιβιώνει πάνω στα ερείπια του παρελθόντος «με μια ζωή πυγολαμπίδας, χαμηλή»¹.

Φαίνεται όμως ότι οι πειρατικές επιδρομές που μαστίζουν τα παράλια της Αττικής, και του Αιγαίου γενικότερα, από τα τέλη του 9ου αι. και σε ολόκληρη τη διάρκεια του Μεσαίωνα και των πρώτων αιώνων της Τουρκοκρατίας, οδηγούν στην εγκατάλειψη της περιοχής από τους κατοίκους της για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Μόνο η διατήρηση του ονόματος, έστω και παρεφθαρμένου ως «Λεψίνα», συνηγορεί για την ύπαρξη κάποιας ανθρώπινης παρουσίας, έστω και περιστασιακά στην περιοχή. Εν τούτοις, η σιωπή των πηγών δεν επιτρέπει ασφαλή συμπεράσματα.

Η βαθμιαία αφύπνιση της ιστορικής συνείδησης στη Δύση κατά τα μέσα του 17ου αι. και ο εντοπισμός των θεμελίων του δυτικού πολιτισμού στην αρχαία Ελλάδα, οδηγούν τους πρώτους Ευρωπαίους επισκέπτες στις επαρχίες της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, στις υπόδουλες κοιτίδες του κλασικού κόσμου. Ο αριθμός των ταξιδιωτών αυξάνει εντυπωσιακά κατά τον 18ο αι., οπότε παρατηρείται ένα έντονο ρεύμα περιηγητισμού. Οι περισσότεροι από αυτούς τους ταξιδιώτες επισκέπτονται και την Ελευσίνα, αφενός λόγω της αίγλης του παρελθόντος της και αφετέρου επειδή βρίσκεται πάνω στο οδικό δίκτυο που συνδέει την Αθήνα με την Πελοπόννησο. Με τους τόμους του Πανσανία υπό μάλης, αναζητούν τα ίχνη της αρχαιότητας ανάμεσα στα χαμόσπιτα του χωριού, που χτίστηκαν πάνω ακριβώς στα ερείπια του Ιερού της Δήμητρας και στην ακρόπολη της Ελευσίνας. Μερικοί από αυτούς επιχειρούν λαθρανασκαφές και το πιο γνωστό αποτέλεσμα τέτοιων επιχειρήσεων είναι η απαγωγή της μαρμάρινης Καρυάτιδας των Μικρών Προπυλαίων από τον E.D. Clarke στα 1801. Οι περισσότεροι όμως, παρά την απογοήτευση που προκύπτει από τη σύγκριση του παρελθόντος που παραδίδουν οι αρχαίες πηγές με το φτωχικό παρόν που αντικρίζουν, περιγράφουν αναλυτικά στις σελίδες των βιβλίων τους τον τόπο και τους κατοίκους του και κυρίως αποτυπώνουν εικαστικά, άλλοτε πιστά και άλλοτε με αρκετή δόση φαντασίας, το σύγχρονό τους χωριό και τα ορατά ίχνη της αρχαιότητας.

Η εφεύρεση της φωτογραφίας εφοδιάζει τους ταξιδιώτες, από τα μέσα του 19ου αι., με ένα νέο μέσο απεικόνισης. Παράλληλα, την ίδια περίοδο αρχίζουν οι πρώτες ανασκαφές στον αρχαιολογικό χώρο, που βαθμιαία ανασύρουν από την αφάνεια τα αρχαία μνημεία και ελκύουν το ενδιαφέρον ολοένα και μεγαλύτερου αριθμού αρχαιολόγων, αρχιτεκτόνων, φωτογράφων και καλλιεργημένων επισκεπτών. Ως αποτέλεσμα του συνδυασμού αυτών των γεγονότων, παρατηρείται μια εντυπωσιακή αύξηση του οπτικού υλικού που διαθέτουμε για την περίοδο από τα τέλη του 19ου αι. μέχρι και τις πρώτες δεκαετίες του 20ου αι.

Η αγάπη των σημερινών Ελευσινίων για την ιδιαίτερη πατρίδα τους ώθησε αρκετούς από αυτούς να συγκεντρώσουν γραπτές και οπτικές μαρτυρίες από το νεώτερο παρελθόν του τόπου και να καταρτίσουν πολύτιμες συλλογές. Σε μια από τις πληρέστερες ιδιωτικές συλλογές, αυτή του κ. Γ.Δ. Παυλόπουλου βασίστηκε η Έκθεση «Ελευσίνα: Το βλέμμα του επισκέπτη». Ο πλούτος της συλλογής, μας έθεσε προ του δύσκολου προβλήματος της επιλογής ενός μόνο μέρους από τα πολυάριθμα χαρακτηριστικά έργα, τα βιβλία και τα σχέδια περιηγητών καθώς και από τις παλιές καρτ-ποστάλ, τις φωτογραφίες και τα γυάλινα αρνητικά τους.

Το υλικό που τελικά επιλέχθηκε για την έκθεση, οργανώθηκε σε έξι ενότητες, που προτείνουν στον επισκέπτη μια πορεία στο χώρο και στο χρόνο, παράλληλη με αυτή των περιηγητών των προηγούμενων αιώνων. Αρχίζοντας από τον σχεδιασμό του ταξιδιού στο χάρτη, ακολουθεί στη συνέχεια τον πανάρχαιο δρόμο «που ξεκινά από την Αθήνα και έχει σημάδι του ιερό την Ελευσίνα»². Μετά από σύντομες στάσεις στο βυζαντινό μοναστήρι του Δαφνίου και στα ερείπια του Ιερού της Αφροδίτης, με τις λαξευμένες αναθηματικές κόγχες, ο ταξιδιώτης φτάνει τέλος στον προορισμό του και αντικρίζει το λόφο της αρχαίας ακρόπολης της Ελευσίνας, με την προσωπική του ματιά ο καθένας. Άλλος με ρομαντική διάθεση, ανταποκρινόμενος στα στερεότυπα της εποχής του για την «εξωτική Ανατολή», άλλος με προθέσεις αρχαιογνωσίας και ακριβούς αποτύπωσης. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν αυτές οι διαφορετικές προσλήψεις και αποδόσεις του ίδιου θέματος. Στη συνέχεια αρχίζει η νοσταλγική περιπλάνηση στα δρομάκια του χωριού, στα σταροχώρα που το περιβάλλουν και στο λιμάνι, όπου τα μικρά ιστιοφόρα προστατεύονται από τους ογκολίθους του αρχαίου λιμενοβραχίονα. Μια άλλη ενότητα αποτελούν τα οπτικά τεκμήρια από τις πρώτες προσπάθειες αρχαιογνωστικής έρευνας, από τις αδέξιες αποτυπώσεις της Καρυάτιδας των Μικρών Προπυλαίων και της βάσεως του Νιγρέινου στα τέλη του 17ου αι. μέχρι τις πρώτες ανασκαφικές απόπειρες από την Εταιρεία των Dilettanti στα 1812 και από τον Fr. Lenormant στα 1860.

Οι φωτογραφίες από τις συστηματικές ανασκαφές του 19ου αι. που αποκάλυψαν τη σαφή εικόνα του αρχαίου Ιερού, ομαδοποιήθηκαν χωριστά. Την τελευταία ενότητα τη συγκρότησαν οι απεικονίσεις των ανθρώπων που έζησαν στον οικισμό της Ελευσίνας, γύρω από τον αρχαιολογικό χώρο, καθώς και των επισκεπτών του, Ελλήνων και αλλοδαπών, που απαθανάτιστηκαν «κατά χώρα».

Η περιήγηση στην έκθεση ελπίζουμε ότι θα οδηγήσει τον επισκέπτη της στη διαπίστωση της δικής του κριτικής αποτίμησης, στη διαμόρφωση της δικής του ματιάς... Αυτής που ίσως θα ενδιαφερθεί για τα στριμωγμένα στο περιθώριο του αρχαιολογικού χώρου ταπεινά πλινθόκτιστα σπίτια του χωριού, θα παρατηρήσει τη διαφορά ανάμεσα στα χαρακτηριστικά που απεικονίζουν ωραίες νέες γυναίκες με εορταστική φορεσιά και στην αντικειμενικότητα των τυχαίων φωτογραφιών που εικονίζουν πρόσωπα ταλαιπωρημένα από το μόχθο, με τα καθημερινά, άχαρα ρούχα της δουλειάς, που στέκονται με κάποια αμηχανία μπροστά στο φακό, θα προσέξει ίσως ακόμη, στη φωτογραφία των ανασκαφών του 1860, τον αέρα της ανωτερότητας στη στάση του Ευρωπαίου αρχαιολόγου, θα προσπαθήσει με όλες αυτές τις διάσπαρτες ψηφίδες να ανασυστήσει τη δική του εικόνα του νεώτερου παρελθόντος αυτής της πόλης.

Η έκθεση με τίτλο «Ελευσίνα: το βλέμμα του επισκέπτη», πραγματοποιήθηκε χάρη στην πρόθυμη παραχώρηση του εκθεσιακού χώρου από το Δήμο Ελευσίνος καθώς και στην οικονομική χορηγία και γενικότερη φροντίδα της Α.Ε. ΤΙΤΑΝ. Όσοι συνεργάστηκαν στη διοργάνωση της έκθεσης, αποκόμισαν πλούσιες εμπειρίες και ελπίζω ότι κάθε ένας από τους επισκέπτες της θα ανακαλύψει κάτι γοητευτικό, κάτι συγκινητικό, κάτι ενδιαφέρον, αν κοιτάξει τα εκθέματα αλλά και τη σημερινή πόλη με το δικό του βλέμμα.

Καλλιόπη Παπαγγελή

² Άγγελος Σικελιανός.

Ελευσίνα

Το βλέμμα του επισκέπτη

Αναζητώντας την Ελευσίνα στο χάρτη

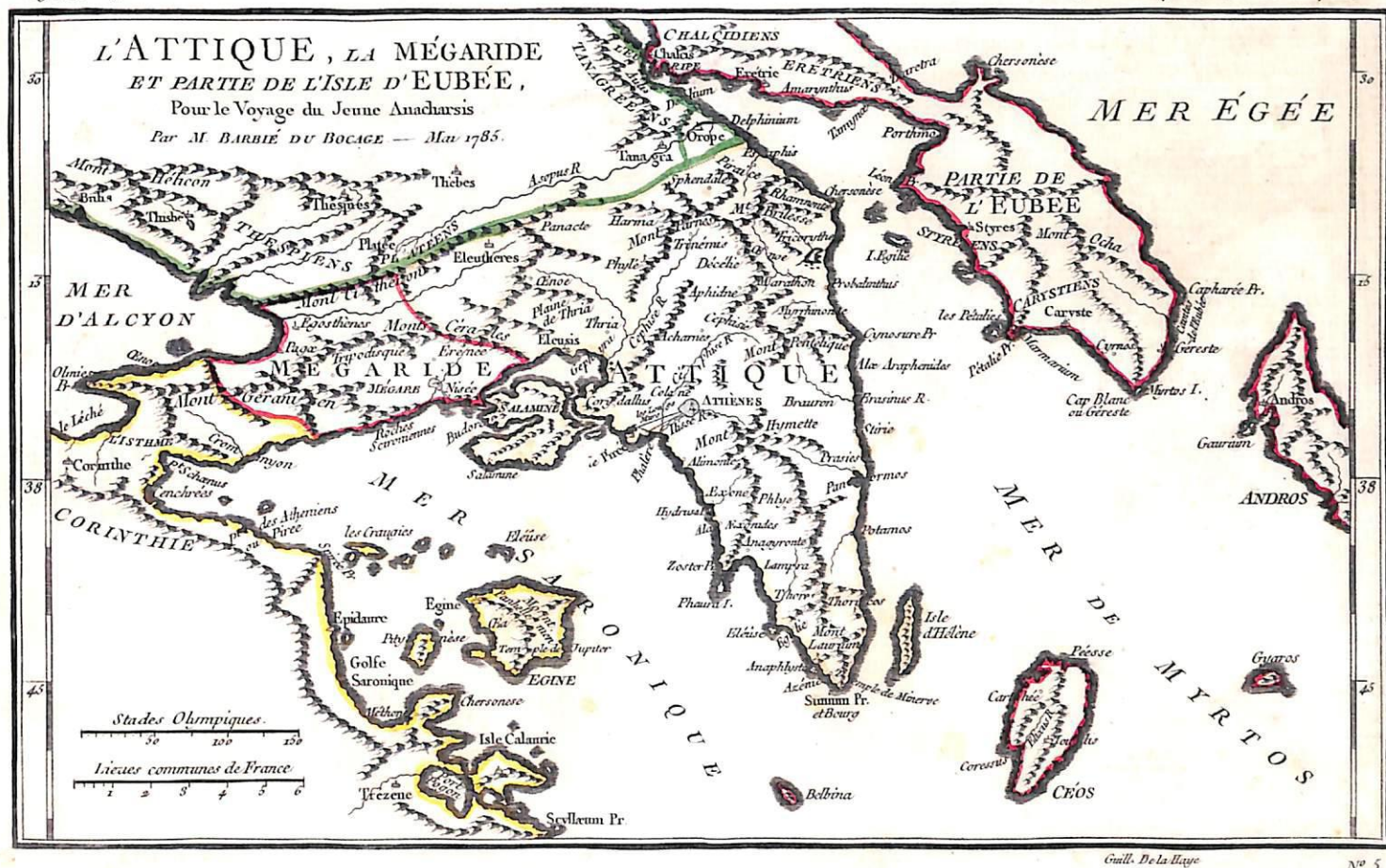

Χάρτης της Ελλάδος και της Μικράς Ασίας (GRAECIAE UNIVERSAE)

Από το έργο του A. Ortelius "Theatrum orbis terrarum" (1570)

Γαλλική έκδοση 1581

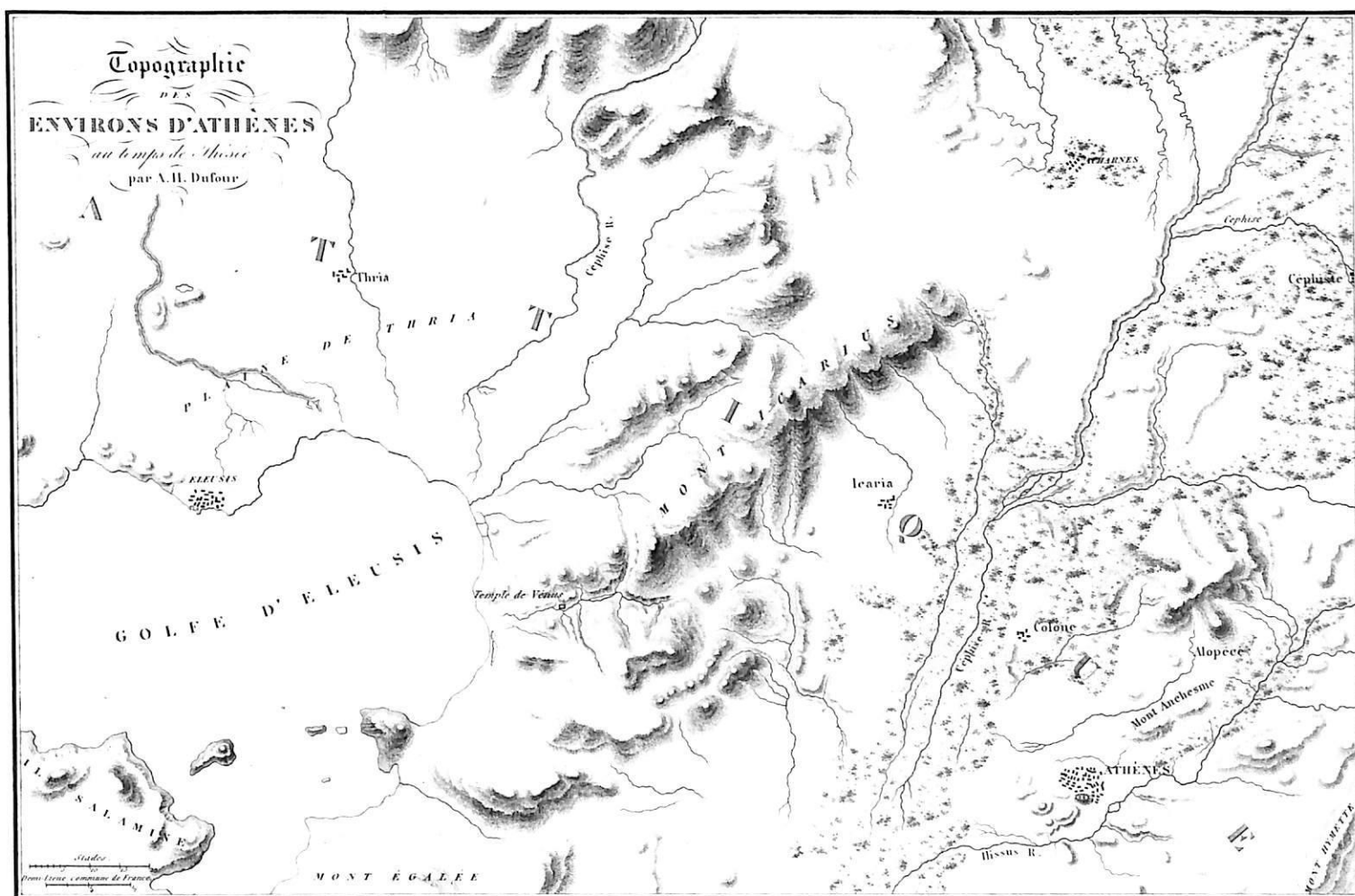
Χαράκις Jacobo Caftaldo

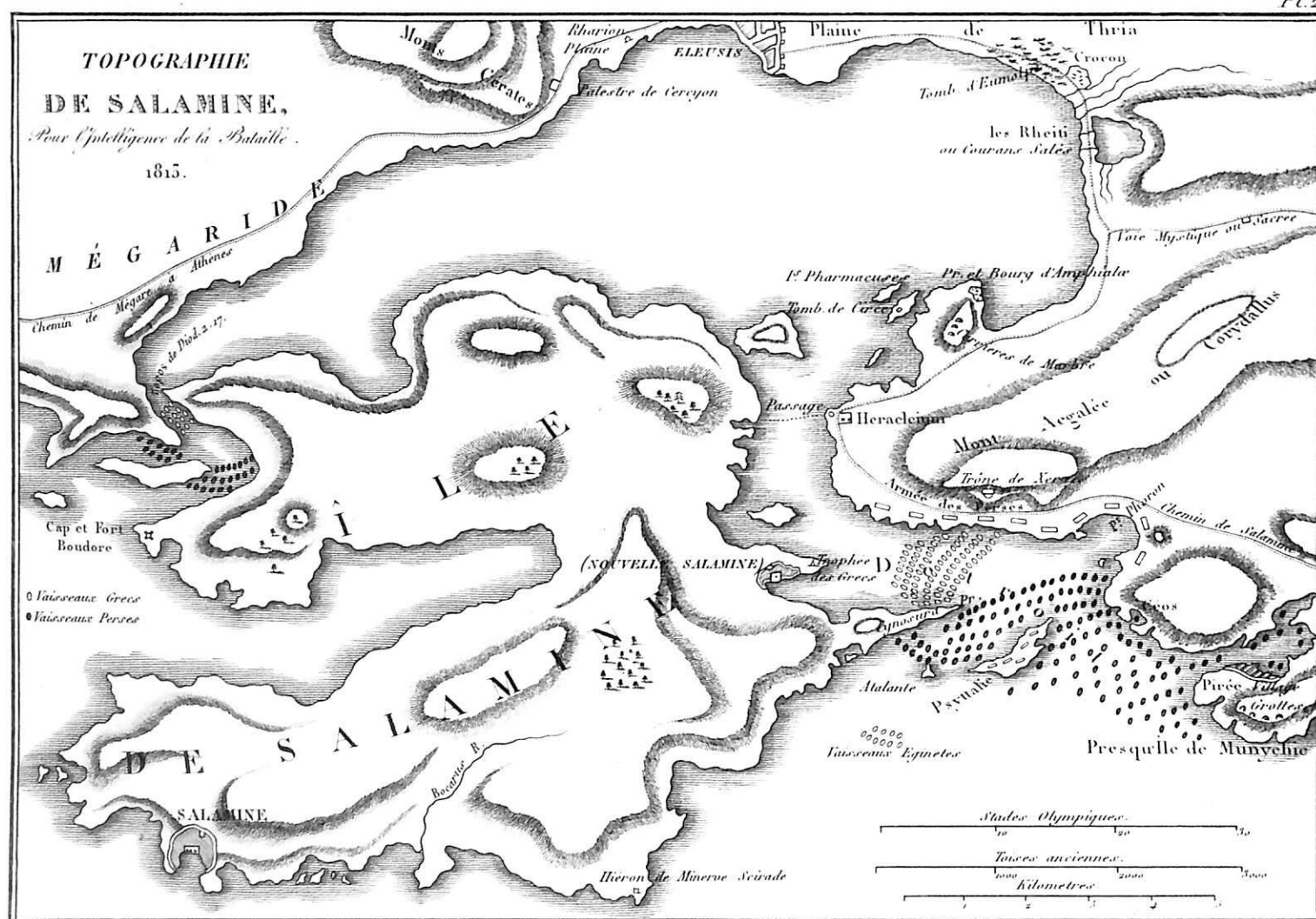
Χάρτης της Αττικής

Από το βιβλίο του αββά Jean-Jaques Bartélemy 'Le Voyage du Jeune Anacharsis en Grèce' (1788)

Χαράκτης J.D. Barbié du Bocage

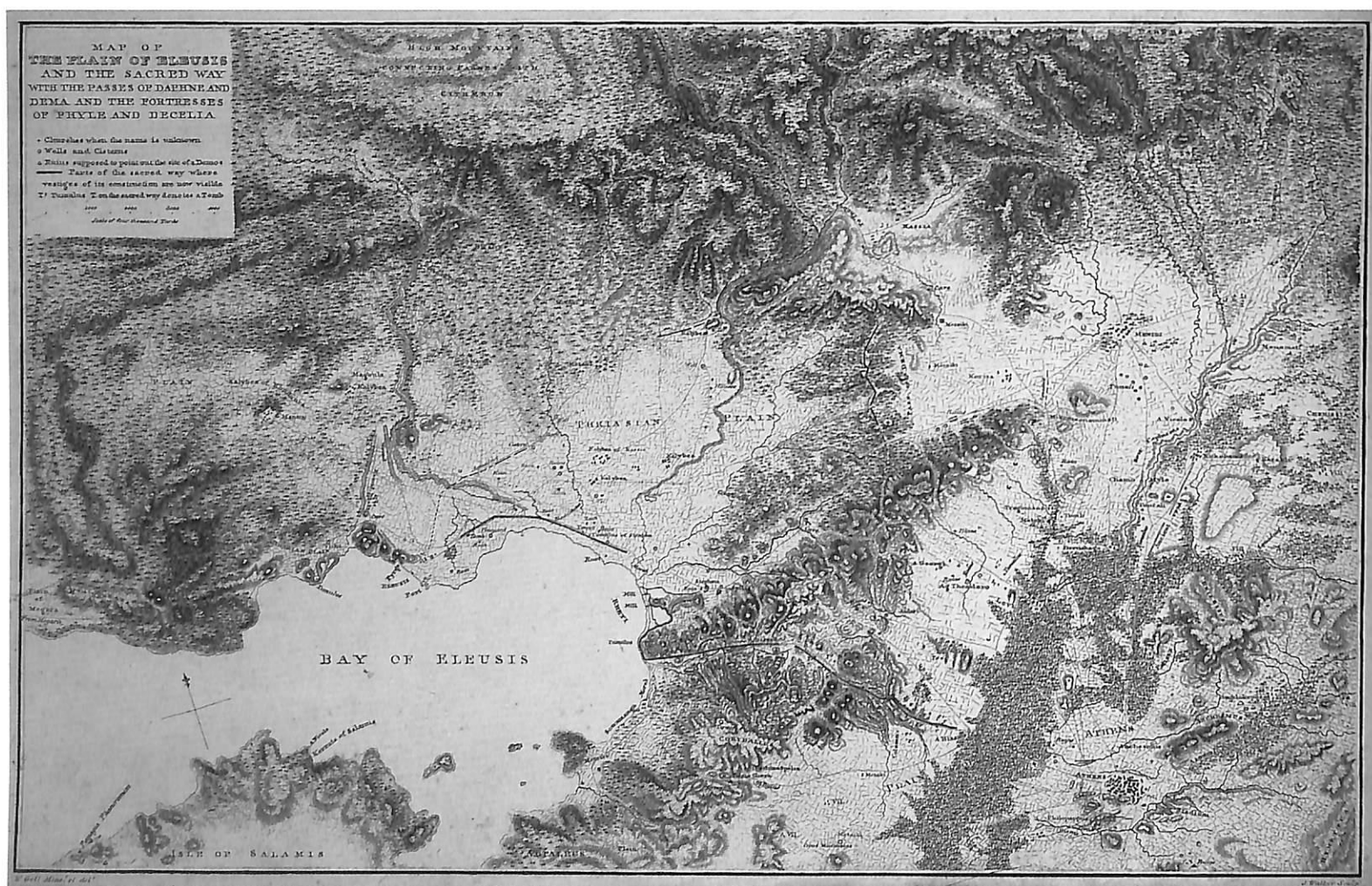

Χάρτης της Αθήνας και των δυτικών περιχώρων της
 Επιχρωματισμένη λιθογραφία του Α.Η. Dufour
 18ος αι.

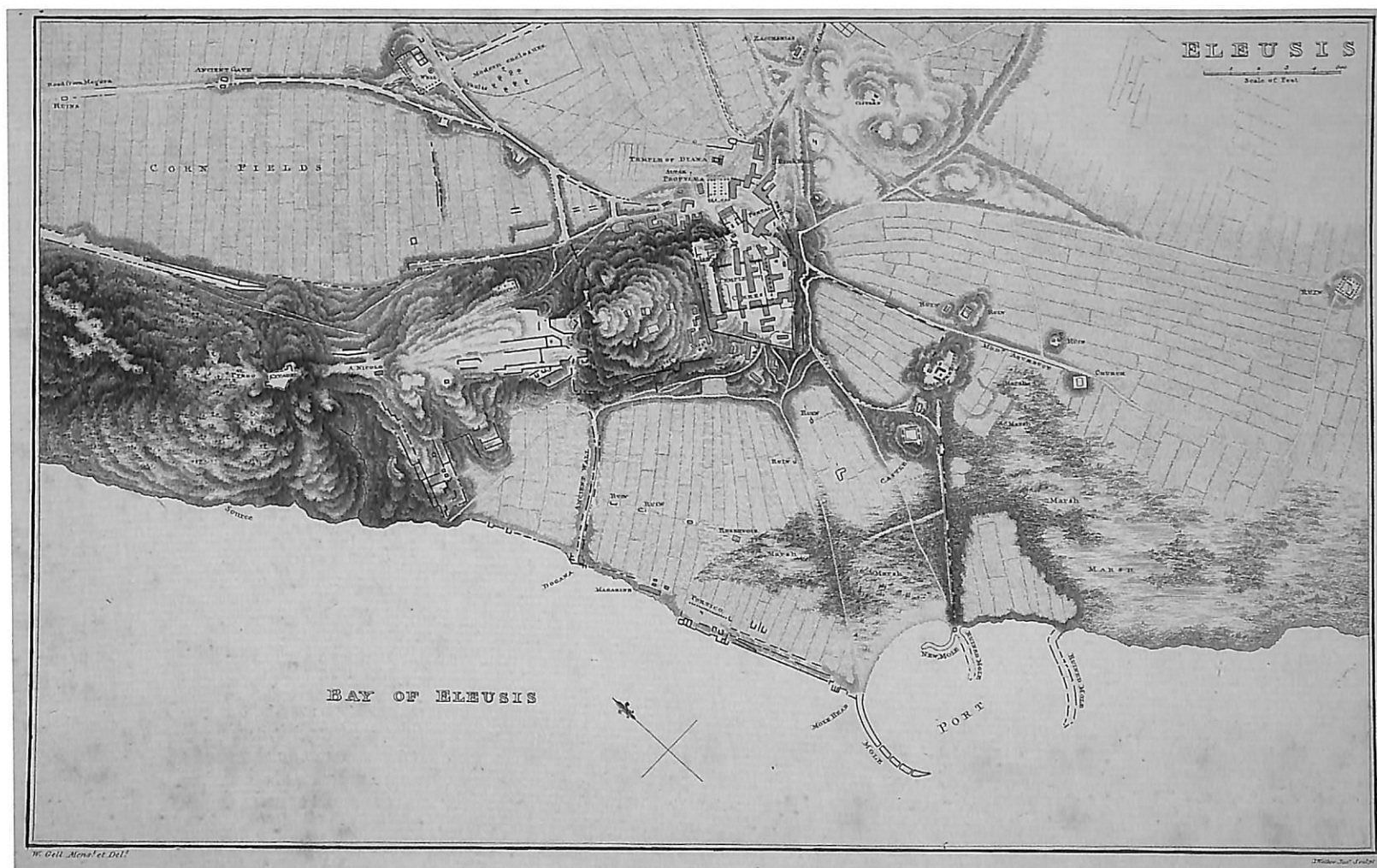

Χάρτης του κόλπου της Ελευσίνας με τη διάταξη των πλοίων για τη ναυμαχία της Σαλαμίνας (1815)

Ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ J.D. Gail 'Atlas contenant les cartes relatives à la géographie d' Hérodote, Thucydide, Xénophon: les plans de batailles décrites par ces trois historiens'

Χάρτης της πεδιάδας της Ελευσίνας με την Ιερά Οδό και τα περάσματα στο Δαφνί και στο Δέμα
 Σχέδιο του William Gell, Χαράκτης J. Walker
 από το βιβλίο της Εταιρείας των Dilettanti "The Unedited Antiquities of Attica" (London 1817)

Χάρτης της περιοχής της Ελεουσίνας

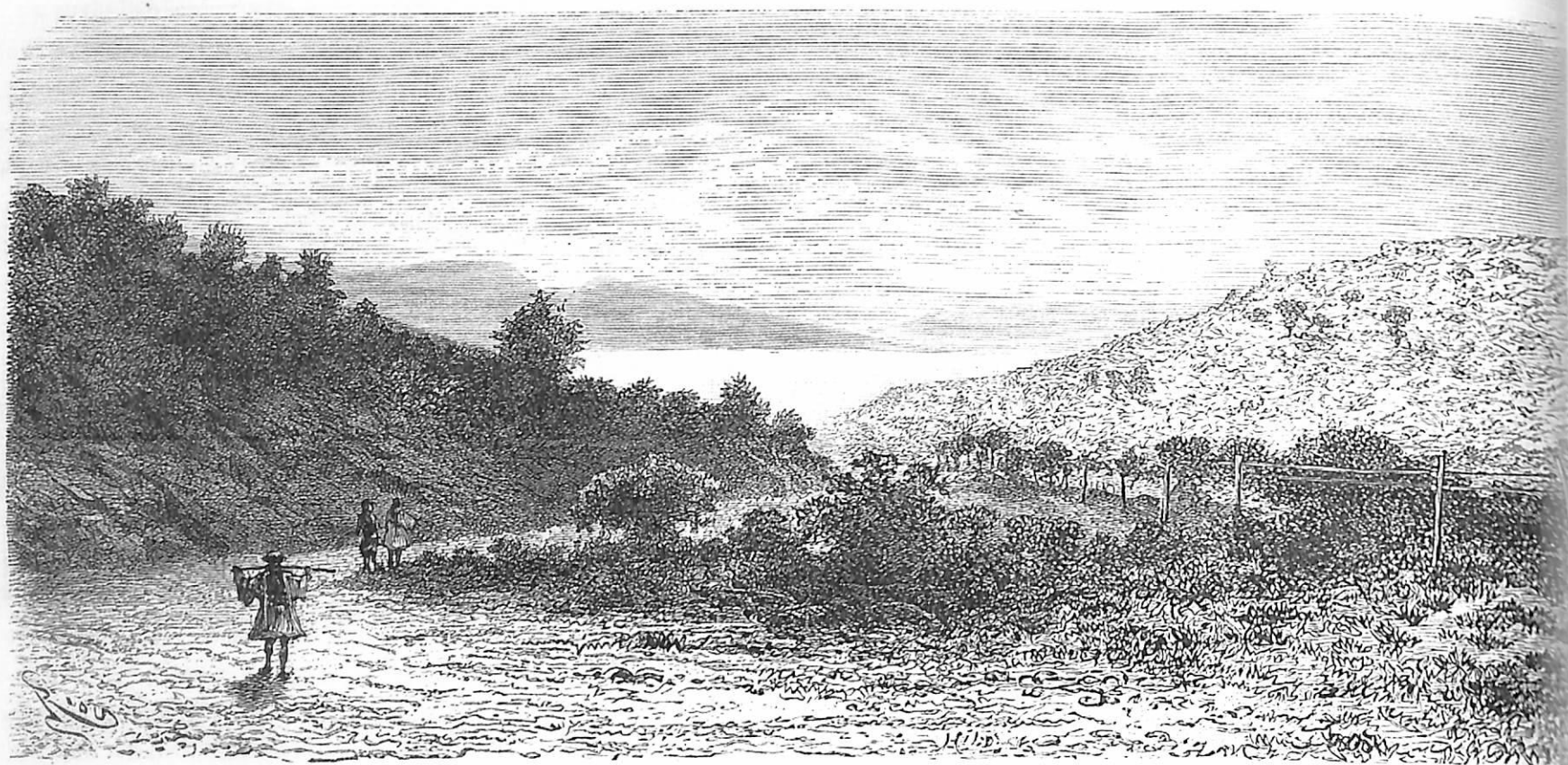
Σχέδιο του William Gell. Χαράκτης J. Walker

από το βιβλίο της Εταιρείας των Dilettanti 'The Unedited Antiquities of Attica' (London 1817)

Ελευσίνα

Το βλέμμα του επισκέπτη

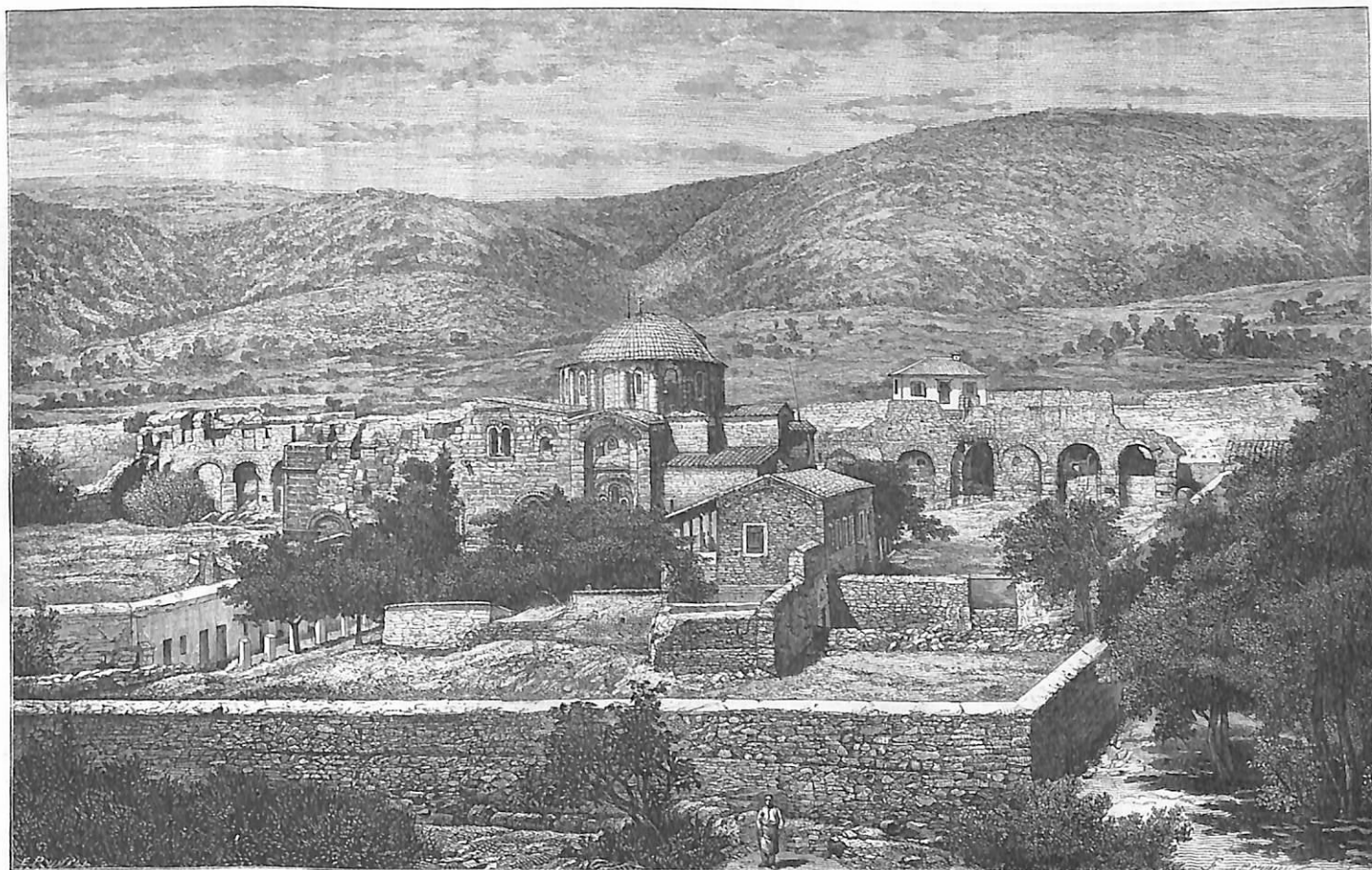
Ιερά οδός. Η πορεία προς Ελευσίνα.

Golfe d'Éleusis (voy. p. 42). — Dessin de Riou, d'après une photographie.

Η Ιερά Οδός στην κοιλάδα του Δαφνιού

Χαρακτικό έργο που αντιγράφει φωτογραφία με το ίδιο θέμα
Σχέδιο Riou από το 'Voyage en Grèce' του Henri Belle (1876)

Monastère de Daphné. — Dessin de F. Sorrieu, d'après une photographie.

Η Μονή Δαφνίου

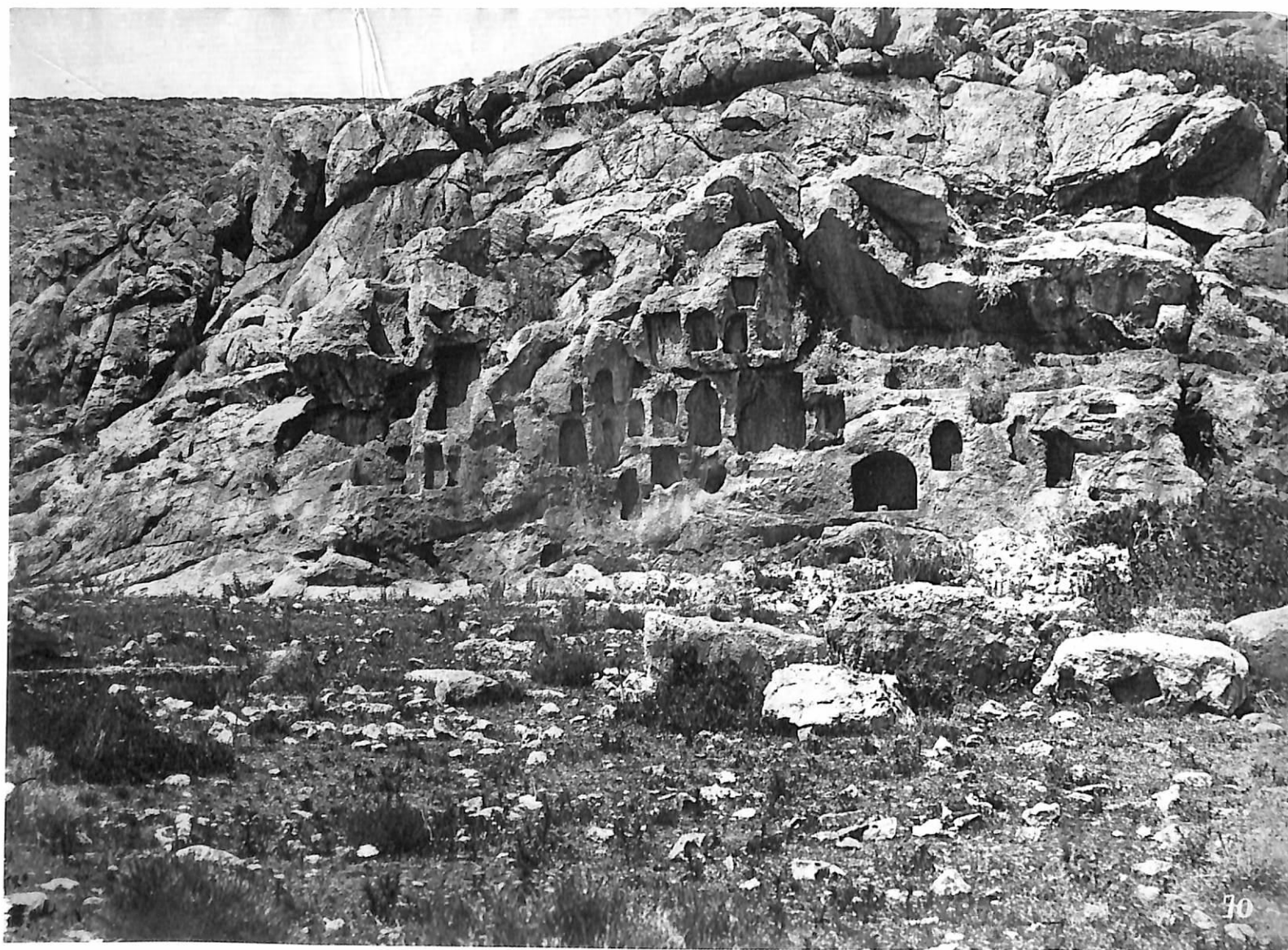
Χαρακτικό του Frédéric Sorrieu που αντιγράφει φωτογραφία με το ίδιο θέμα
Από την έκδοση 'Le Tour du Monde' (1876)

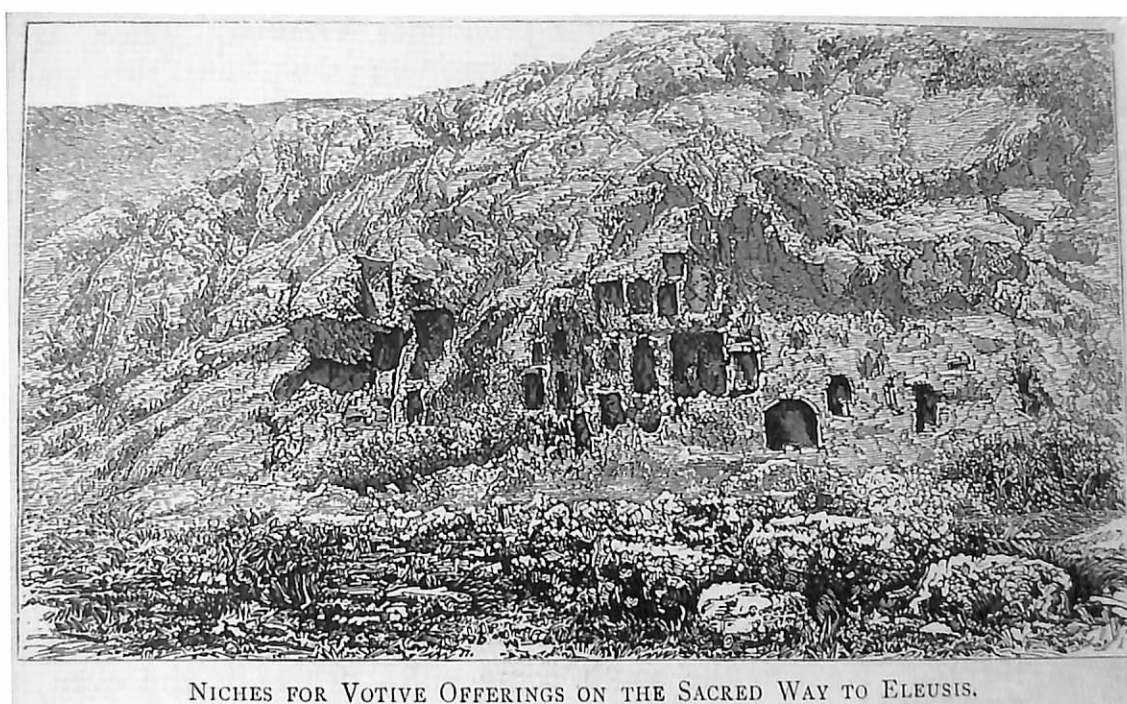
Η Ιερά Οδός στην κοιλάδα του Δαφνιού
Φωτογραφία περί το 1870

Η Ιερά Οδός στην κοιλάδα του Δαφνιού
Φωτογραφία του Δ. Κωνσταντίνου
Περί το 1870

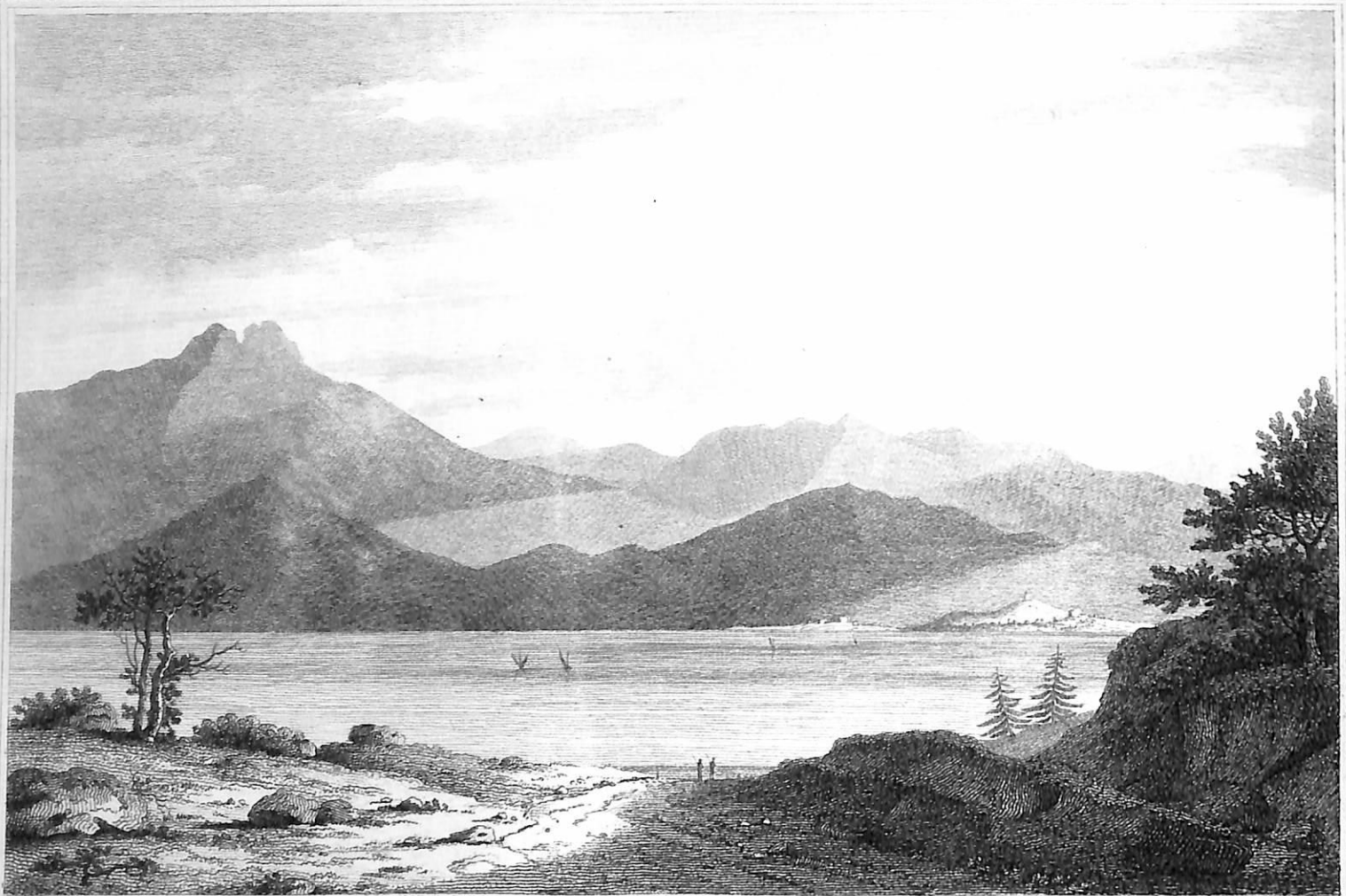

Κόγχες λαξευμένες στο βράχο στο Ιερό της Αφροδίτης
Φωτογραφία του Κωνστ. Αθανασίου περί το 1870-75

NICHES FOR VOTIVE OFFERINGS ON THE SACRED WAY TO ELEUSIS.

Κόγχες λαξευμένες στο βράχο στο Ιερό της Αφροδίτης
Χαρακτικό που αντιγράφει την προηγούμενη φωτογραφία
Από το περιοδικό GRAPHIC (1880)

VIEW OF ELEUSIS.

as it appears in the VIA SACRA from the Dèfilé of Daphnè

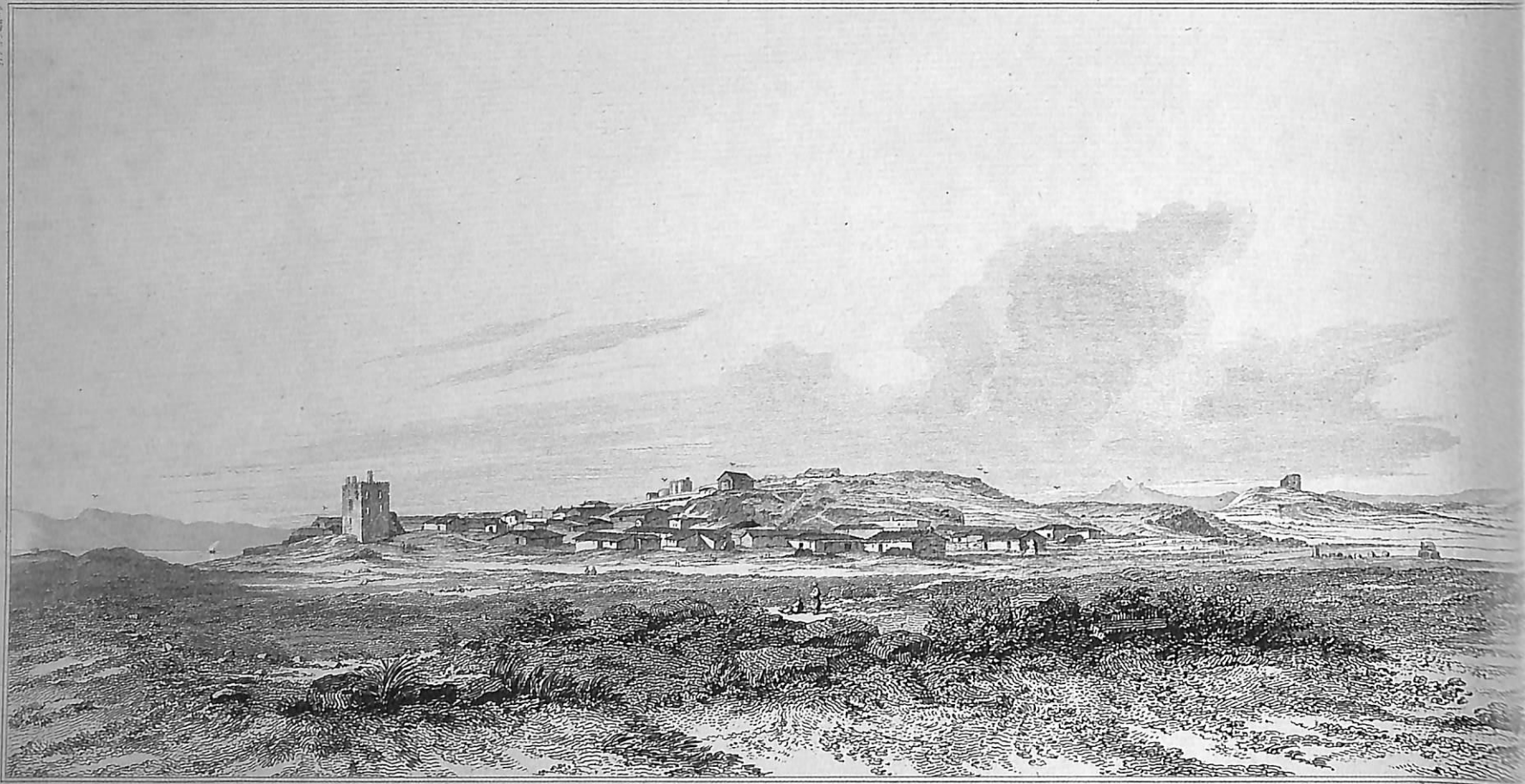
Published July 1. 1814. by T. Cadell & W. Davies Strand London.

Άποψη του κόλπου της Ελευσίνας από το σημείο όπου η Ιερά Οδός προσεγγίζει την παραλία
Από το βιβλίο του Edward Daniel Clarke LL.D. "Travels in Various Countries of Europe Asia and Africa" (London 1814)

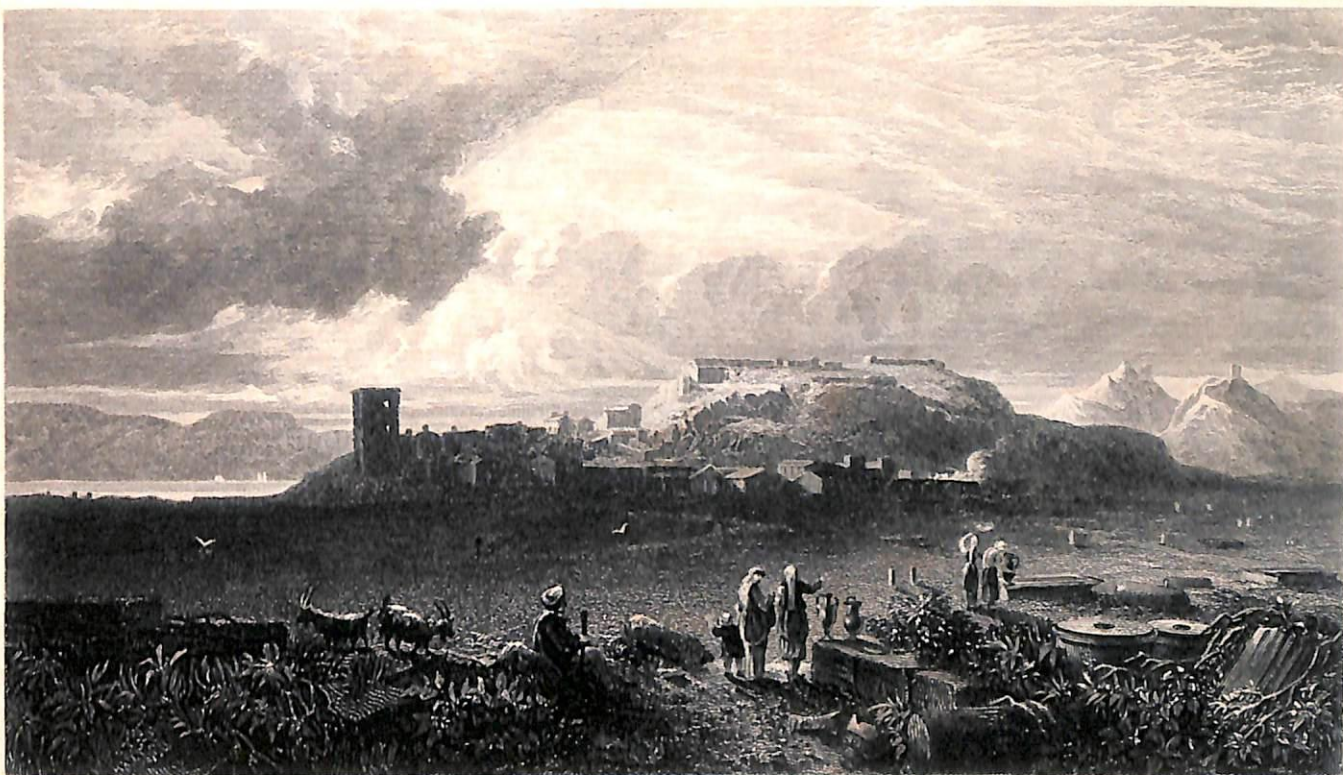
Ελευσίνα

Το βλέμμα του επισκέπτη

Η απόληξη της Ιεράς Οδού στην Ελευσίνα.
Παραλλαγές στο ίδιο θέμα.

Γενική άποψη της Ελευσίνας από την ανατολική είσοδο του χωριού
 Σχέδιο του William Gell, χάραξη G. Cooke
 από το βιβλίο της Εταιρείας των Dilettanti "The Unedited Antiquities of Attica" (London 1817)

H.W. Williams. del.

Engraved by W. Miller.

MYCENAE, & PART OF THE ISLAND OF SALAMIS.

Published by Longman, Ross & Co. London and Adam Black, Edinburgh, 1826.

Γενική άποψη της Ελενοίνας από την ανατολική είσοδο του χωριού

Αιταυλογραφία από το βιβλίο του W.H. Williams 'Select views in Greece with classical illustrations' (Edinburgh 1829)

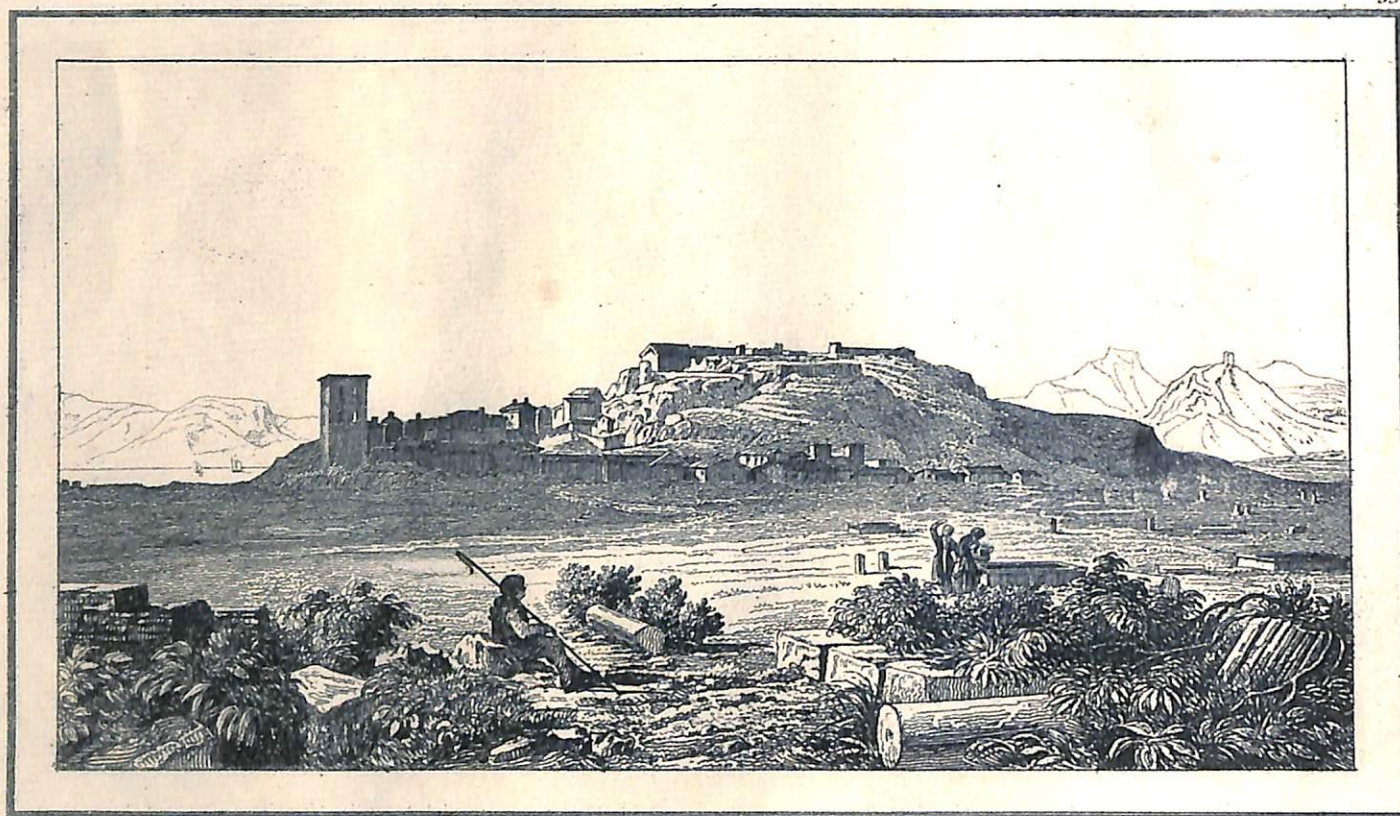
Χαράκτης W. Miller

GRIECHENLAND.

GRÈCE.

ГРЕЦІЯ.

35

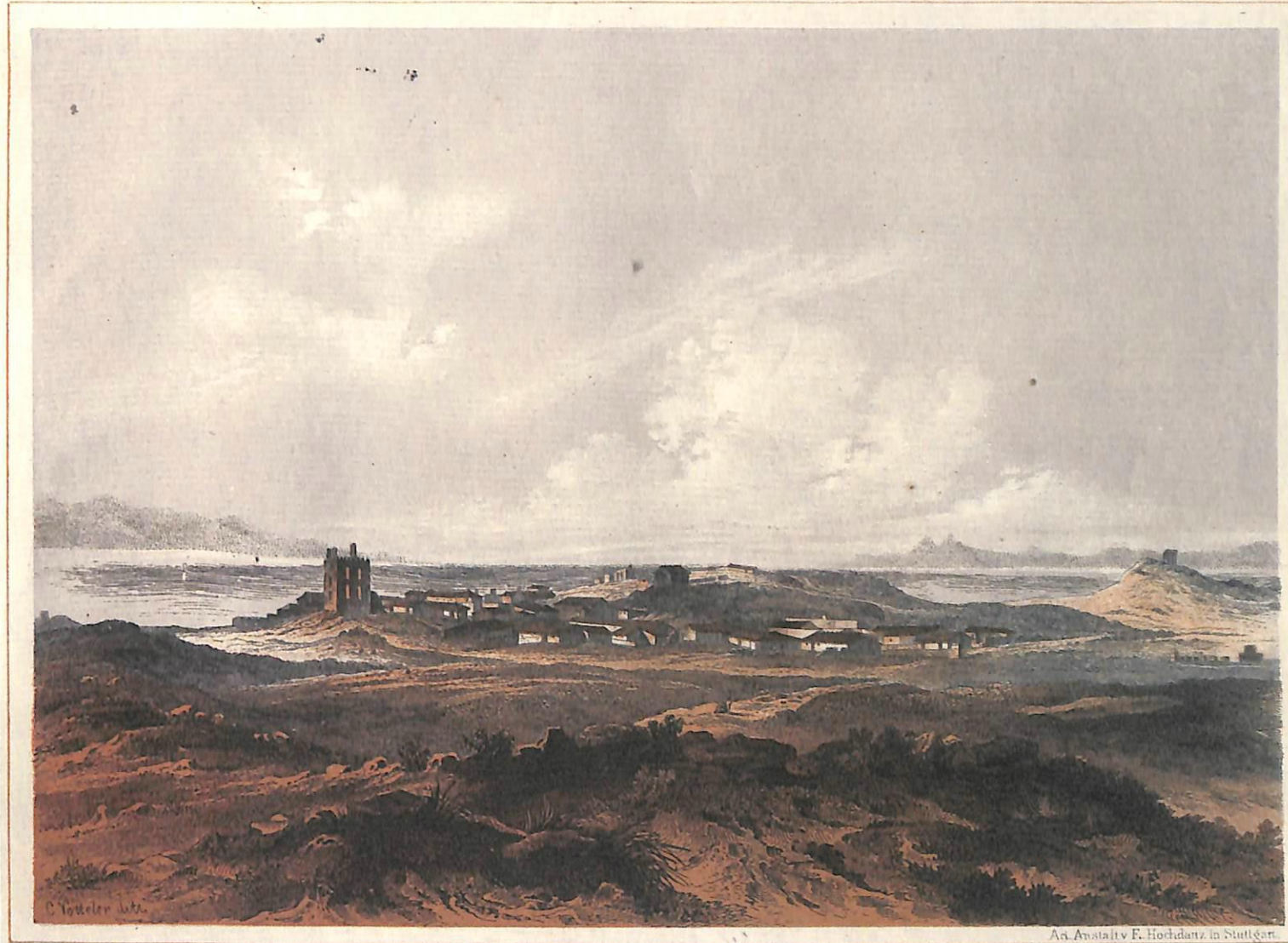

Eleusis.

Eleusis.

Элевсисъ.

Γενική άποψη της Ελευσίνας από την ανατολική είσοδο του χωριού
Από το βιβλίο του Fr. Rouqueville 'Voyage en Grèce' (1835)
Χαράκτης Lemaître

Γενική άποψη της Ελευσίνας από την ανατολική είσοδο του χωριού

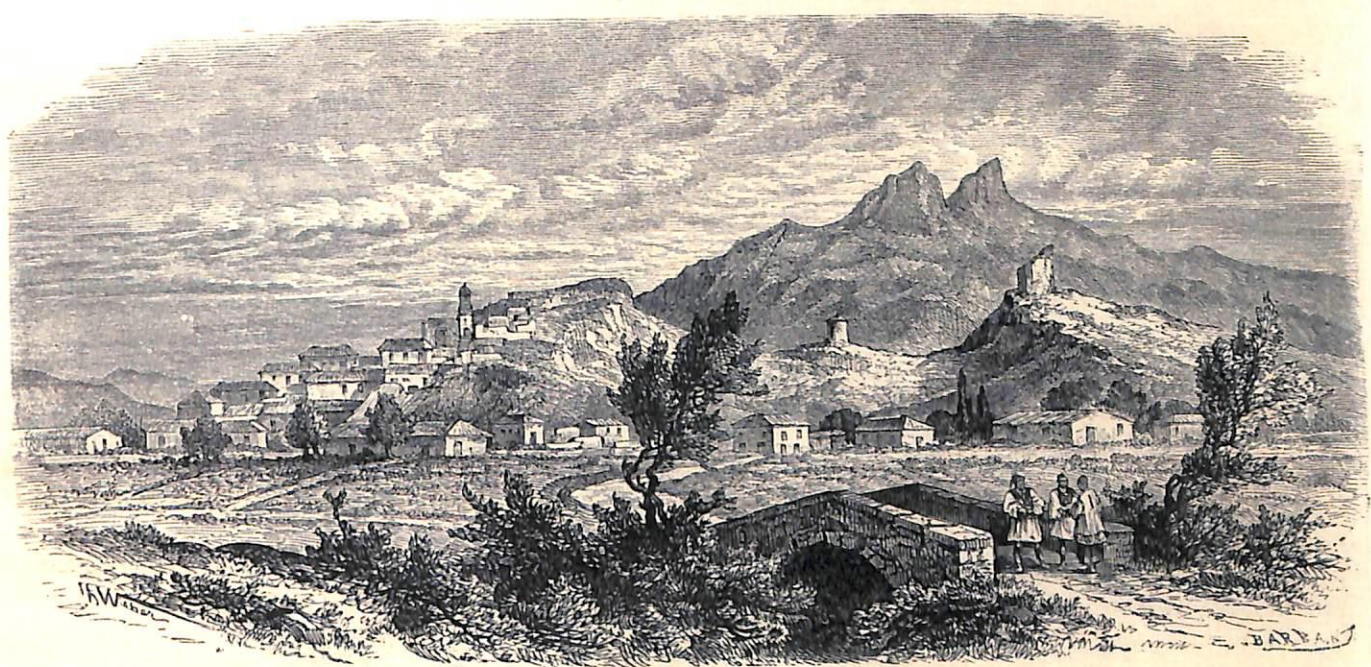
Χρωμολιθογραφία από το βιβλίο του Hermann Rheinhard (Εκδ.) 'Album des classischen Alterthums zur Anschauung für die Jugend' (Stuttgart 1870)

Σχέδιο του C. Voteler - χάρτινη F. Hochdanz.

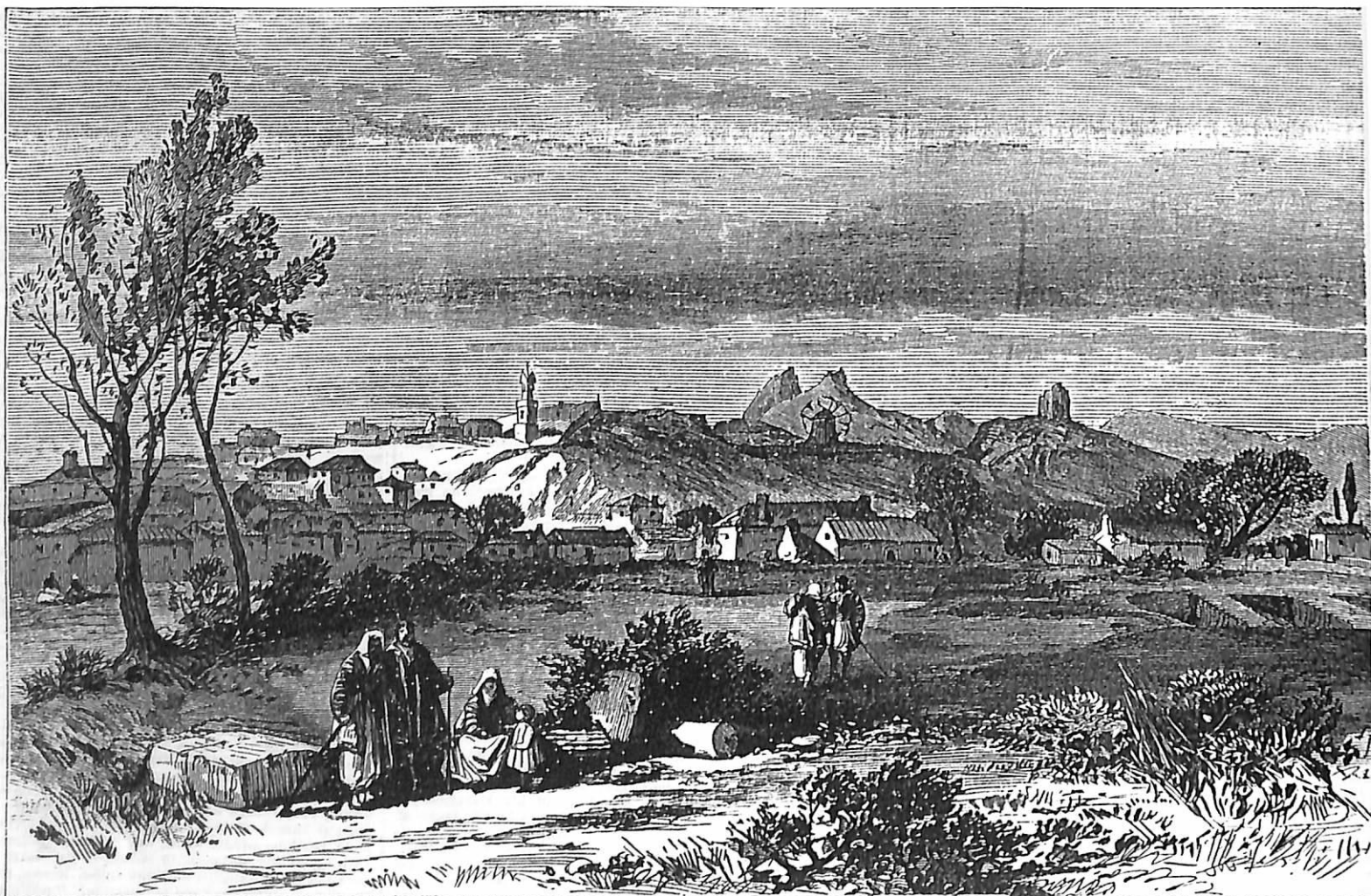
Γενική άποψη της Ελευσίνας από την ανατολική είσοδο του χωριού

Λιθογραφία από το βιβλίο του Th. du Moncel 'Excursion par terre d'Athènes à Nauplie' (1843) Σχέδιο και χάραξη Th. du Moncel
Τα πρόσωπα φιλοτέχνησε ο H.de Rossi

Éleusis (voy. p. 42). — Dessin de Th. Weber, d'après un croquis de M. H. Belle.

Γενική άποψη της Ελευσίνας από την ανατολική είσοδο του χωριού
 Από το 'Voyage en Grèce-Trois années en Grèce' (Paris 1881) του Henri Belle
 Σχέδιο του Th. Weber βασισμένο σε σκίτσο του Henri Belle

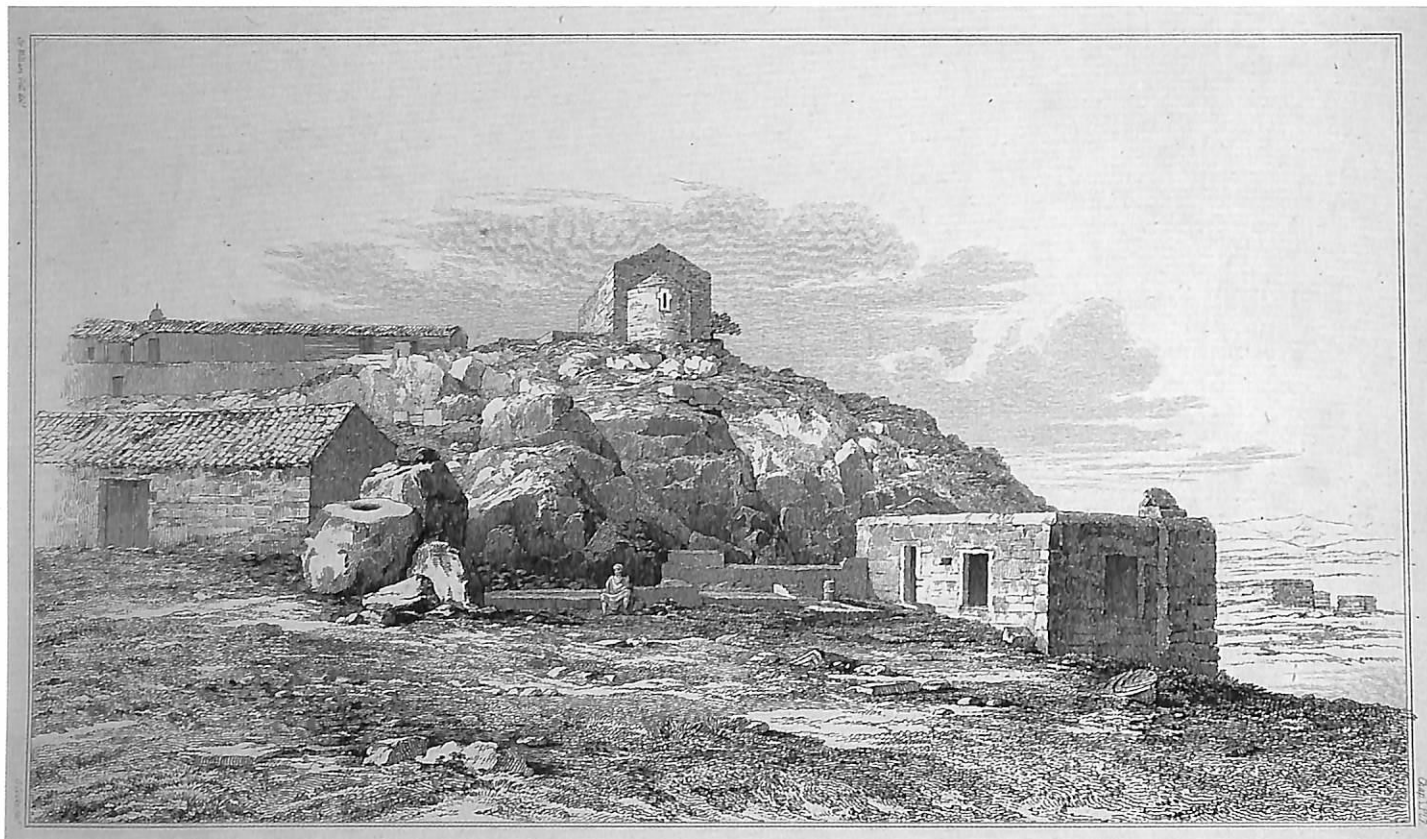
ELEUSIS.

Γενική άποψη της Ελευσίνας από την ανατολική είσοδο του χωριού
 Από το Illustrated London News, March 24, 1877
 Ανώνυμου καλλιτέχνη

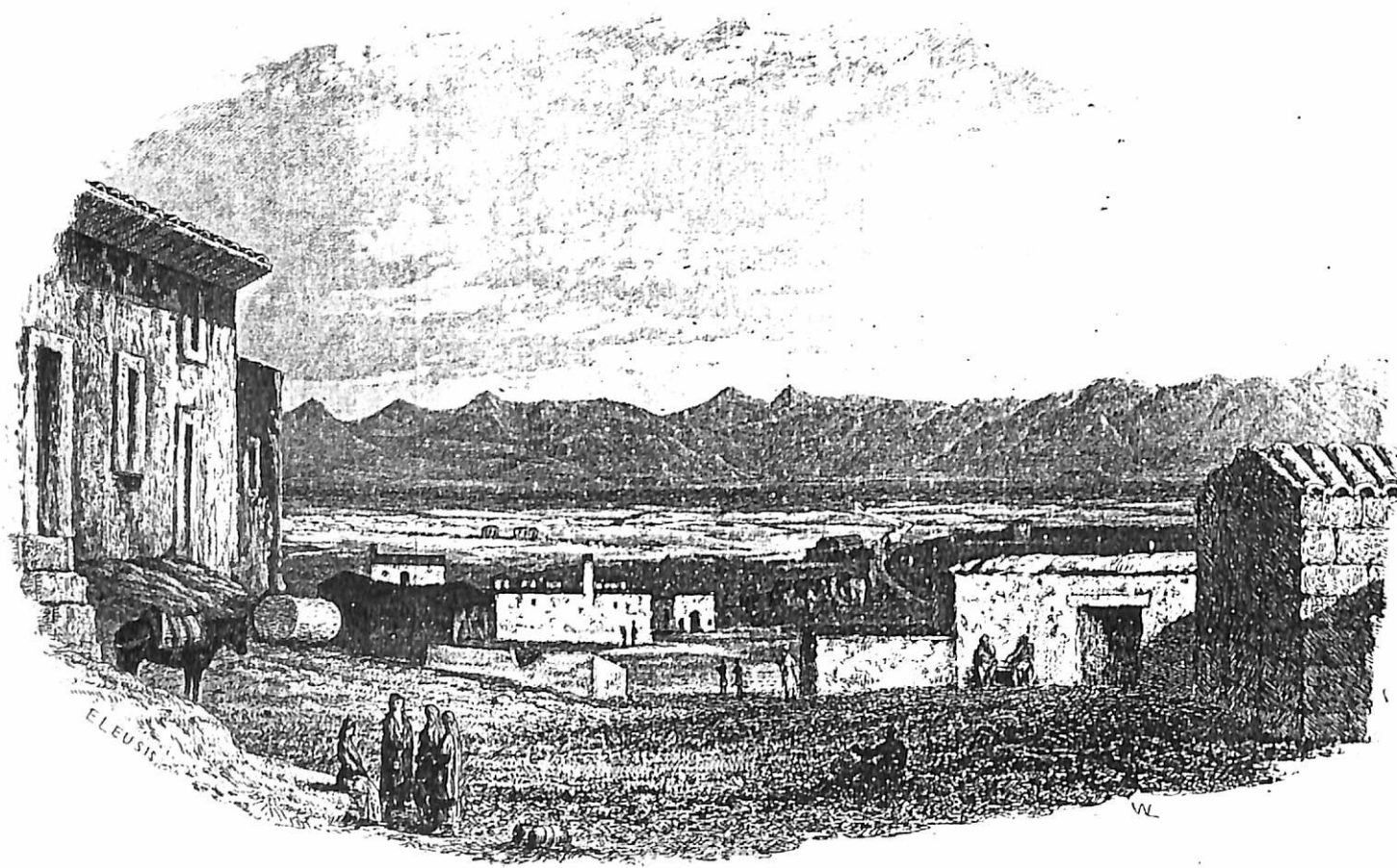
Ελευσίνα

Το βλέμμα του επισκέπτη

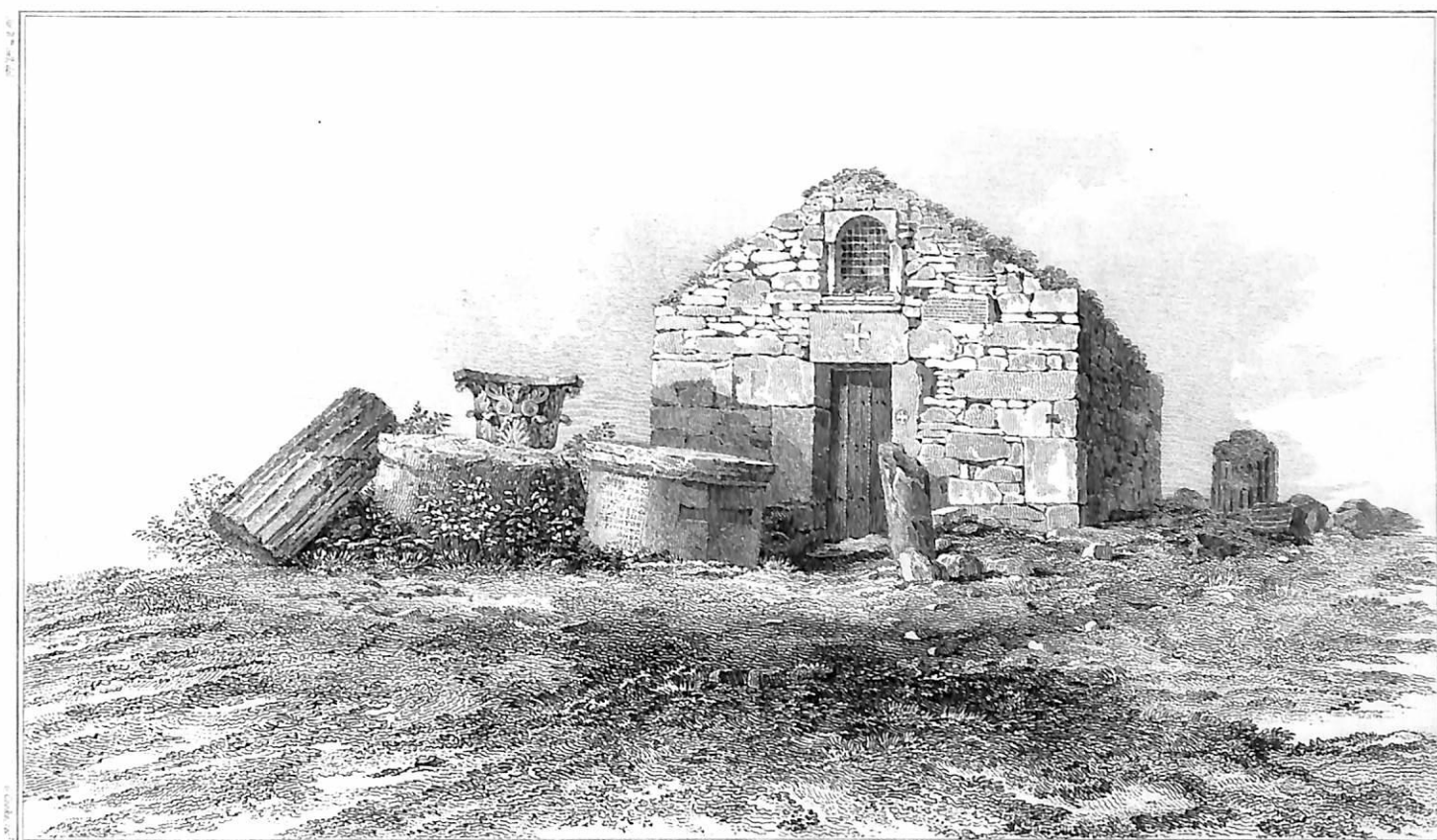
Περιπλάνηση στο χωριό

Ο λόφος με το εκκλησάκι των Εισοδίων στο κέντρο του χωριού
Σχέδιο του William Gell, χάραξη G. Cooke από το βιβλίο της Εταιρείας των Dilettanti
'The Unedited Antiquities of Attica' (London 1817)

Αποψη από το κέντρο του χωριού προς τα βορειοανατολικά, προς την πεδιάδα
Ατσαλογραφία από το βιβλίο του William Linton 'The scenery of Greece and its islands' (London 1856)

Το εκκλησάκι του Αγίου Ζαχαρία στα ανατολικά του χωριού
Σχέδιο του William Gell από το βιβλίο της Εταιρείας των Dilettanti 'The Unedited Antiquities of Attica'
(London 1817)

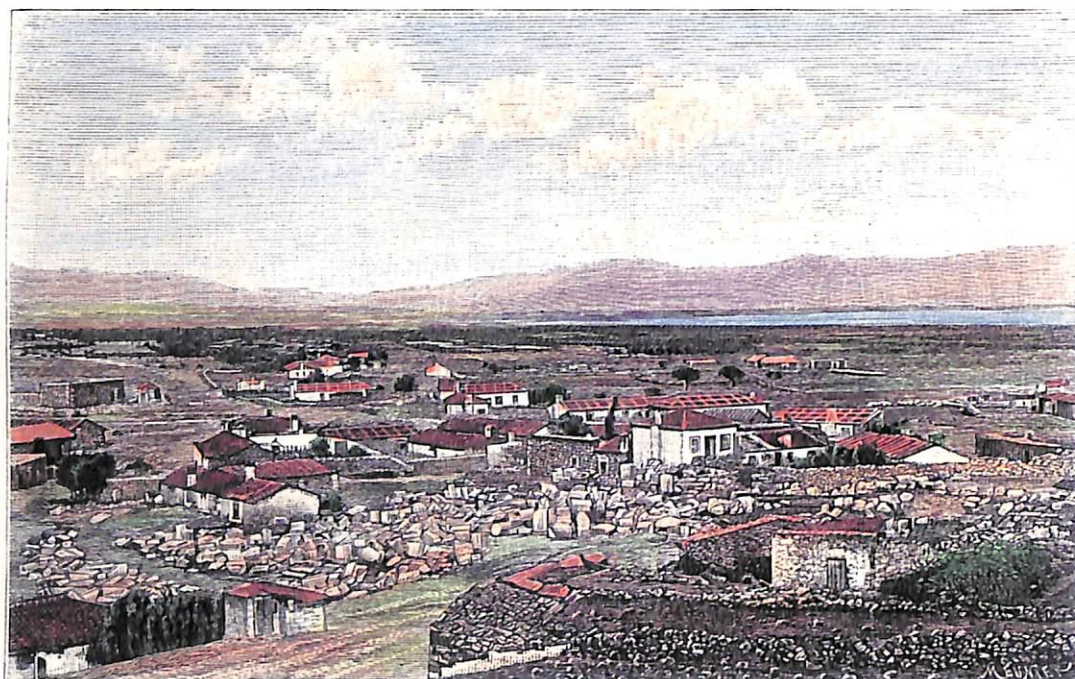

Τα χωράφια και το εκκλησάκι του Αγίου Ζαχαρία στα ανατολικά του χωριού.
Στο βάθος το Θριάσιο πεδίο και η Πάρνηθα
Από το βιβλίο του Otto Magnus von Stackelberg 'La Grèce. Vues pittoresques et topographiques' (Paris 1834)

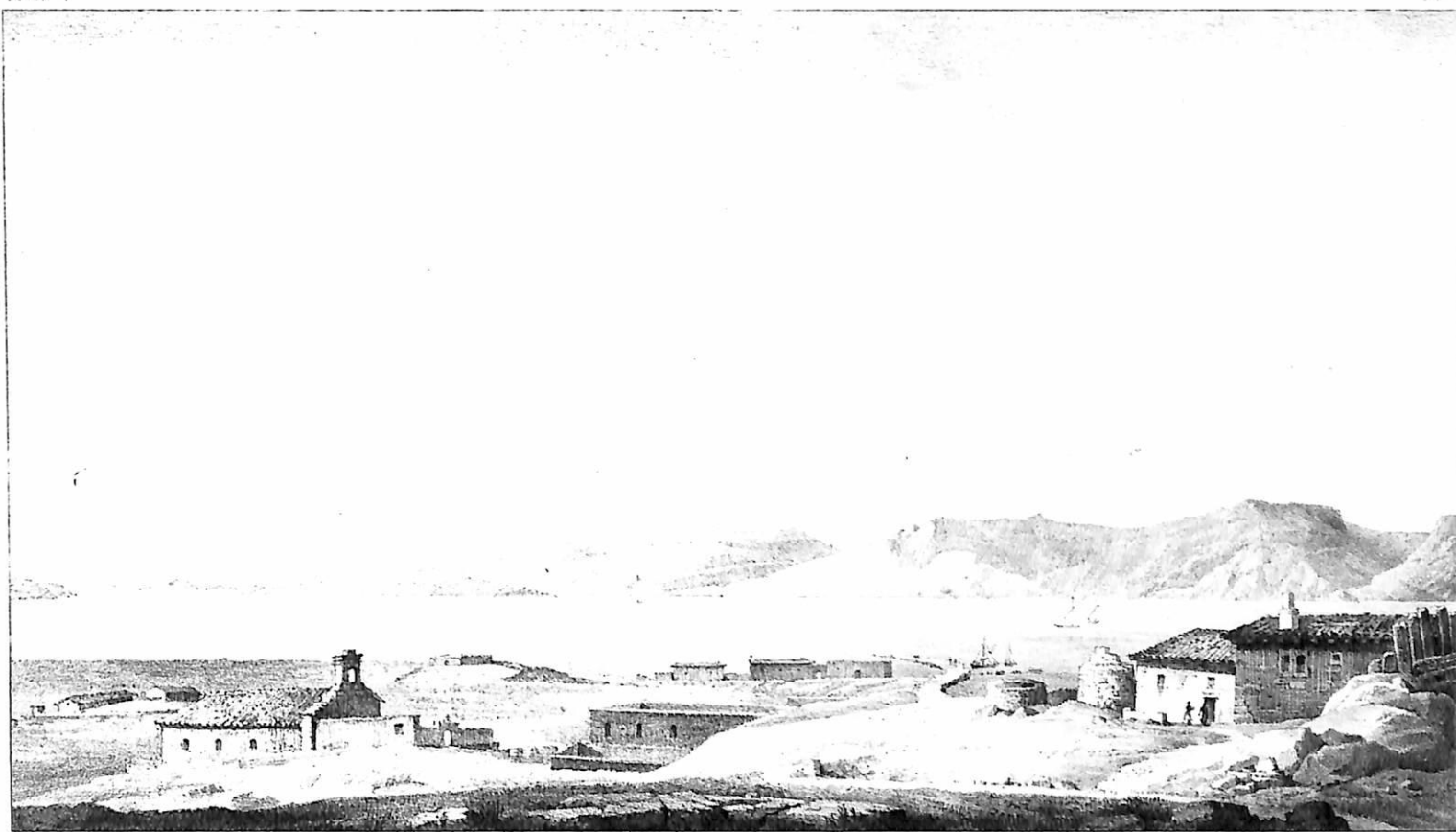
— Un Mariage à Éleusis. — Dessin de Godefroy Durand, d'après A. Proust.

Σκηνή από γαμήλια πομπή στο κέντρο του χωριού
 Από το περιοδικό Magasin Pittoresque (1862)
 Σχέδιο Godefroy Durand χάρτι A. Bisc.

Éleusis et la voie Sacrée².

Αποψη από το κέντρο του χωριού προς τα νοτιοανατολικά, προς την παραλία
 Σχέδιο από αντιγραφή φωτογραφίας με το ίδιο θέμα.
 Από το βιβλίο του Victor Duruy 'Histoire de Grecs' (Paris 1887)

PORT D'ELEUSIS ET CÔTE DE L'ILE DE SALAMINE.

D'après le dessin de 1843.

Αποψη από το κέντρο του χωριού προς τα νότια, προς το λιμάνι.

Στο βάθος ο κόλπος της Ελευσίνας και η Σαλαμίνα

Λιθογραφία από το βιβλίο του Etienne Rey 'Voyage pittoresque en Grèce et dans le Levant fait en 1843-1844' (Lyon 1867)

Σχέδιο εκ του φυσικού από τον E. Rey

N. G. P. III

*Église de St. Georges
Anglo du Port de...*

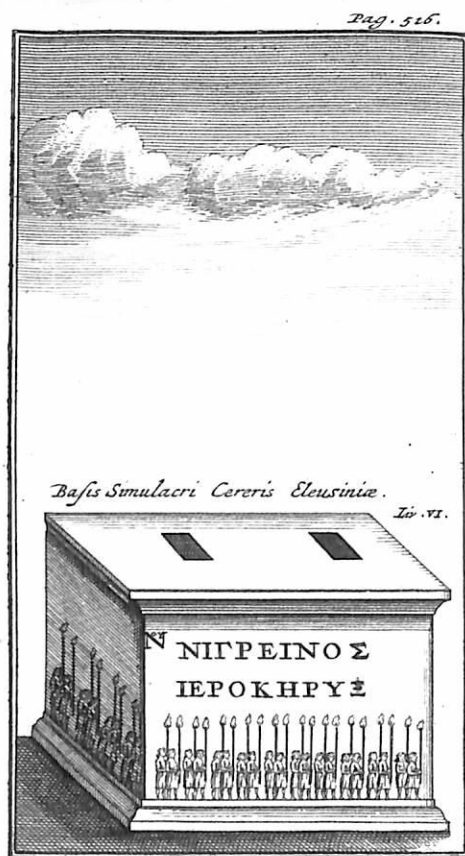
VUE D'ÉLEUSIS, PRISE DE L'ANCEN MÔLE.

Άποψη της Ελευσίνας από τα νότια, από την άκρη του λιμενοβραχίονα
Σχέδιο του William Gell από το βιβλίο της Εταιρείας των Dilettanti
'The Unedited Antiquities of Attica' (London 1817)

Ελευσίνα

Το βλέμμα του επισκέπτη

Οι πρώτες έρευνες

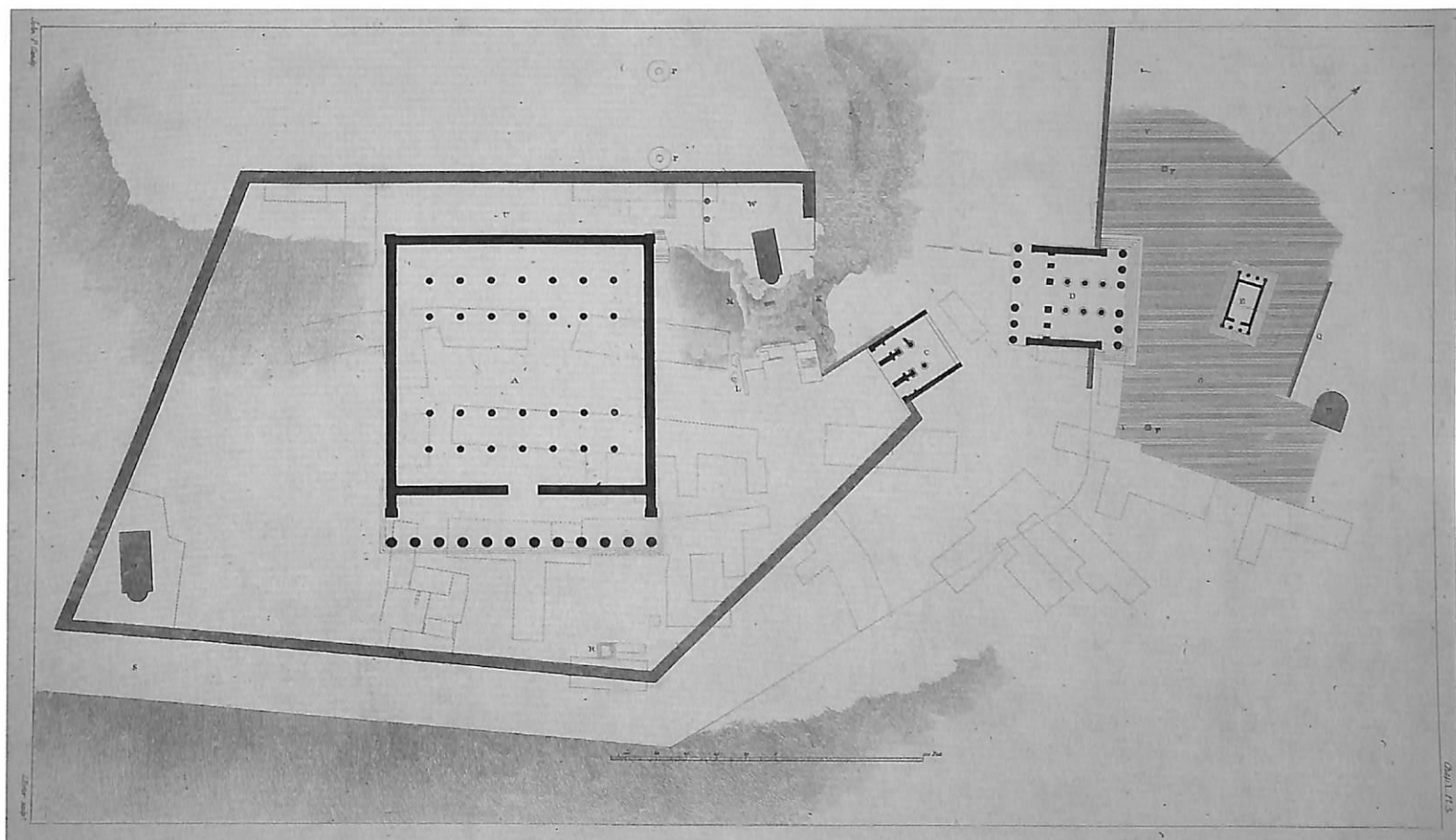

Σχέδιο αγάλματος που οι J. Spon & G. Wheeler θεώρησαν ότι εικονίζει τη Δήμητρα, ενώ πρόκειται για την Κυβέλη.

Σχέδιο της μαρμάρινης βάσης αναθήματος του ιερέα Νιγρείνου.

Σχέδιο της Καρνάτιδας των Μικρών Προπυλαίων που οι J. Spon & G. Wheeler εξέλαβαν ως το άγαλμα της Δήμητρος.

Από το βιβλίο του J. Spon 'Voyage d'Italie, de Dalmatie, de Grèce et du Levant fait aux années 1675 et 1676' (Lyon 1678)

Σχέδιο κατόψεως του Ιερού της Δήμητρος, ύστερα από την πρώτη ανασκαφική έρευνα των Dilettanti, στα 1812

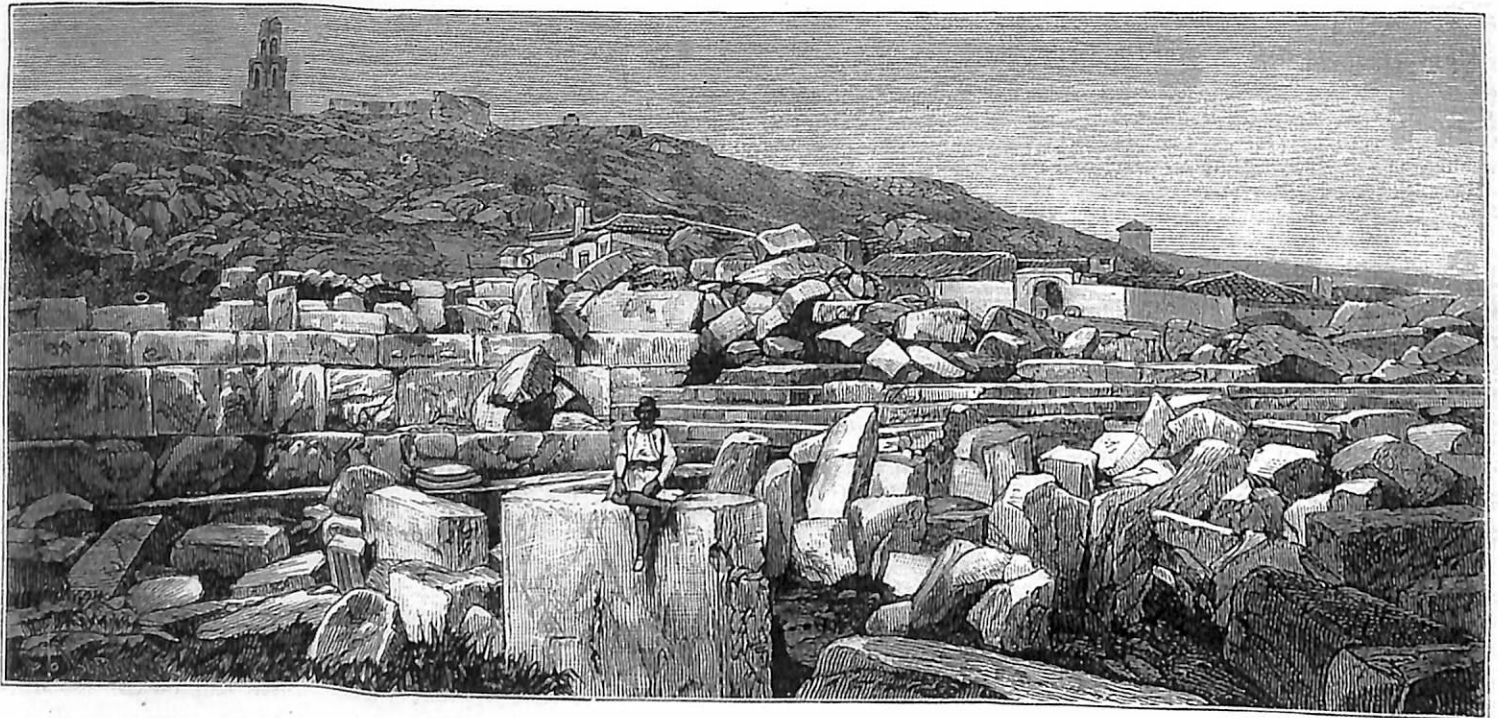
Σχέδιο του John Peter Gandy από το βιβλίο της Εταιρείας των Dilettanti
 'The Unedited Antiquities of Attica' (London 1817)

Το Μεγάλο Ελευσινιακό Ανάγλυφο που βρέθηκε στα 1859 στον Άγιο Ζαχαρία.
 Η εύρεση του αποτέλεσε κίνητρο για την έναρξη ανασκαφών
 Φωτογραφία του Frédéric Boissonas των αρχών του 20ού αι.

Φωτογραφία των ανασκαφών του Fr. Lenormant στην περιοχή των Προπυλαίων του Ιερού
Φωτογραφία του Δ.Κωνσταντίνου (1860)

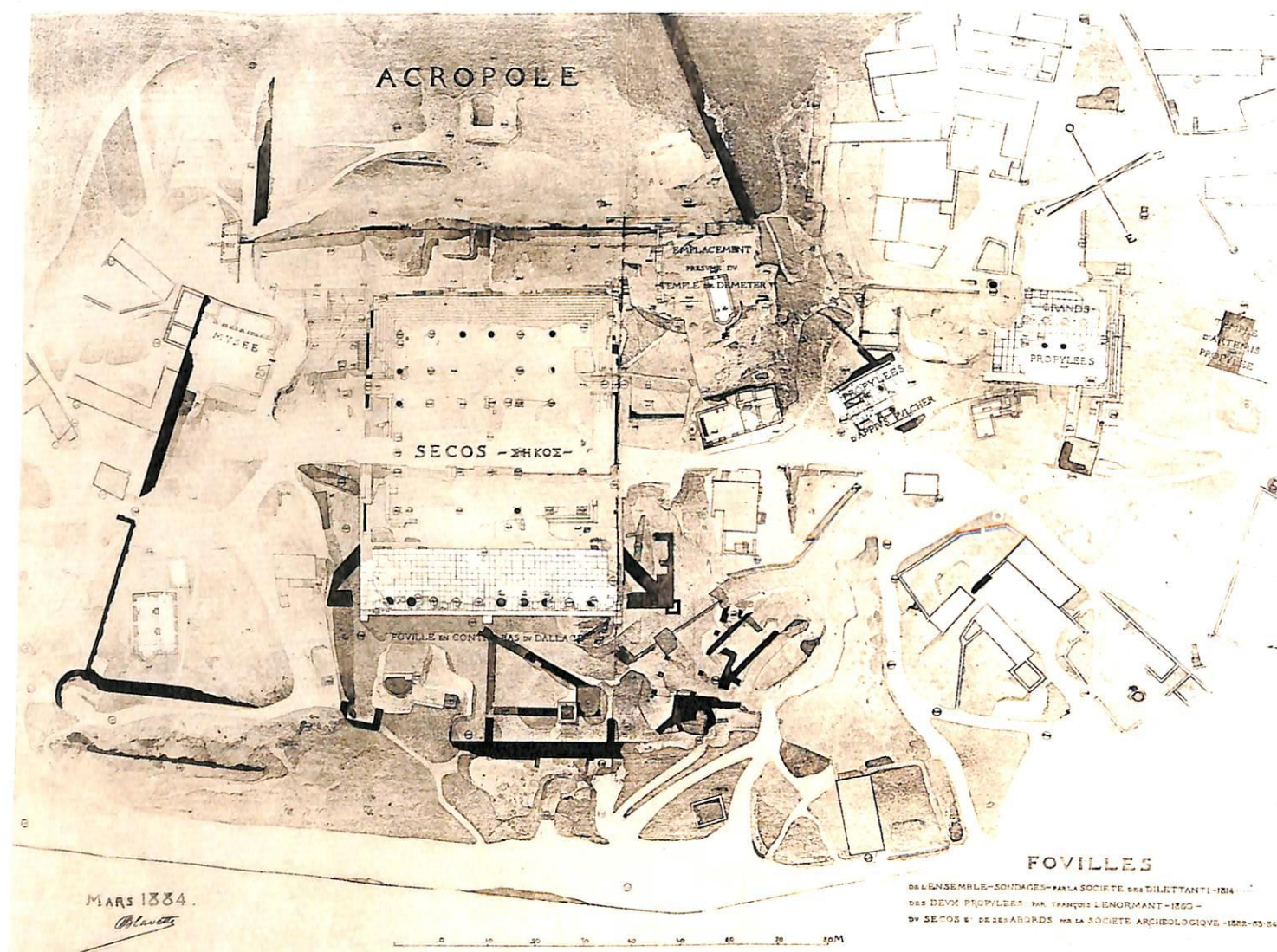

Ruines des propylées d'Eleusis — Dessin de F. Sorrieu, d'après une photographie.

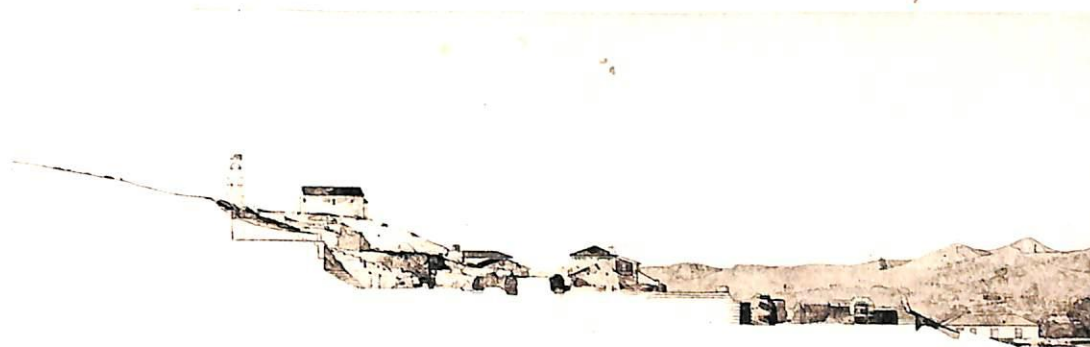
Τα ερείπια των Μεγάλων Προπυλαίων του Ιερού
 Σχέδιο του F. Sorrieu που αντιγράφει φωτογραφία με το ίδιο θέμα
 Από το 'Voyage en Grèce - Trois années en Grèce' (Paris 1881) του Henri Belle

Τα ερείπια των Μεγάλων Προπυλαίων του Ιερού
Φωτογραφία του Π.Μωραΐτη (1860-70)

Σχέδια κατόψεως και τομών του Ιερού της Ελευσίνας κατά τις πρώτες ανασκαφικές περιόδους
Σχέδια του Blavette (1884)

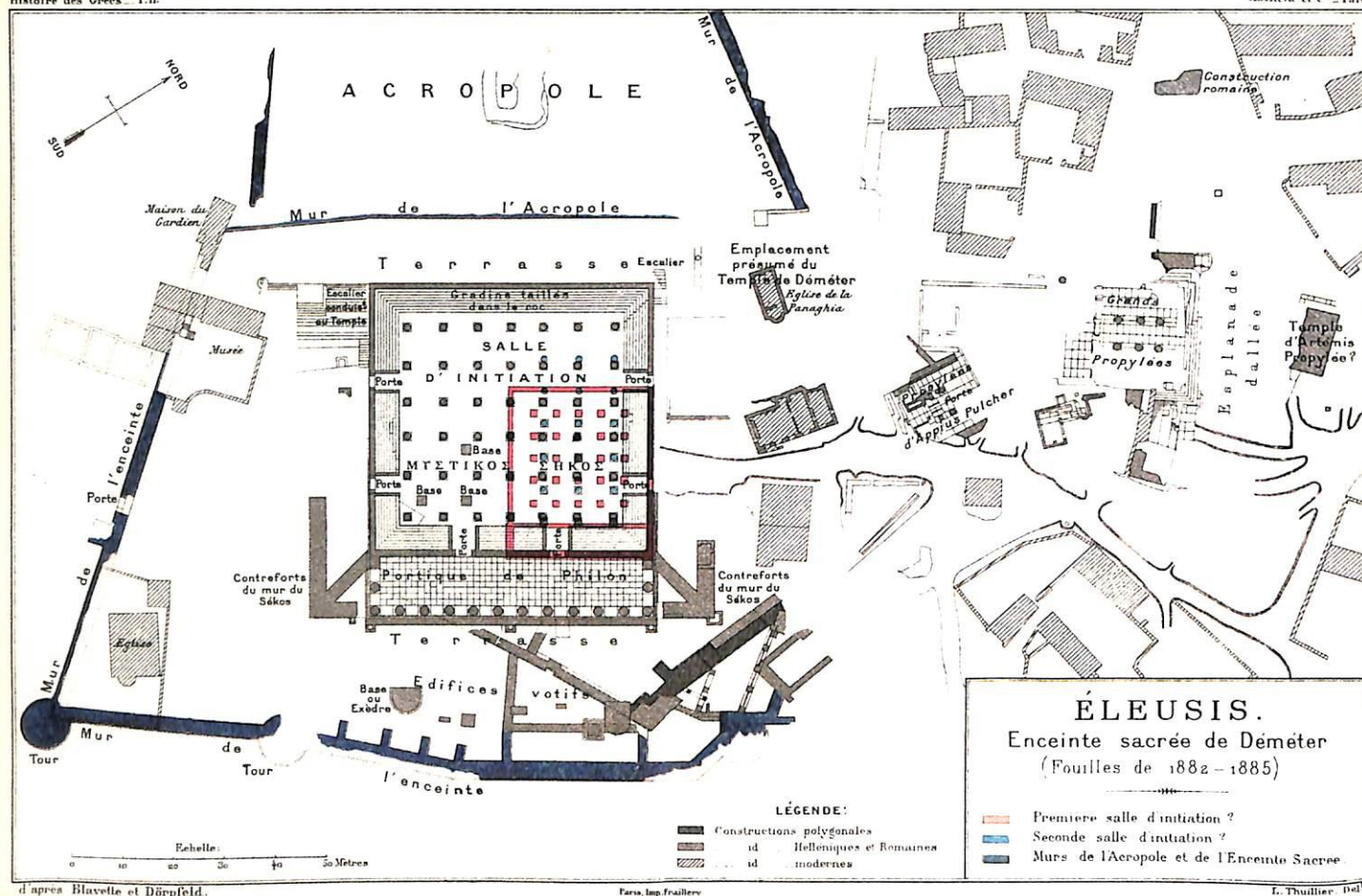

L. Schmidt Éditeur

Hérog Chauvet

ENCLOSURE SACRÉE DE DEMETER A ELEUSIS
 d'après la restauration de Flaxette 1864

Imp A. Fournier Paris

Σχέδιο κατόψεως των μνημείων που ερευνήθηκαν
κατά τις πρώτες ανασκαφικές περιόδους στην Ελευσίνα (1882-85)

Σχέδια Dörpfeld και Blavette
Από το βιβλίο του Victor Duruy 'Histoire de Grecs' (Paris 1887).

Ελευσίνα

Το βλέμμα του επισκέπτη

Ο Αρχαιολογικός χώρος

Πανοραμική άποψη της ανατολικής πλευράς του αρχαιολογικού χώρου της Ελευσίνας
Φωτογραφία Αριστοτέλη Ρωμαΐδη λίγο μετά το 1900.

Πανοραμική άποψη της βόρειας πλευράς του αρχαιολογικού χώρου της Ελευσίνας
Φωτογραφία Αριστοτέλη Ρωμαΐδη λίγο μετά το 1900

Αποψη της ανατολικής πλευράς του Τελεστηρίου και της Φιλωνείου Στοάς
Φωτογραφία Κωνσταντίνου Αθανασίου περί το 1885.

*Ruins at Eleusis about 12 miles from Athens
Few things in Greece more stupendous than the ruins
at Eleusis.*

Άποψη του Τελεστηρίου και του ναΐσκου των Εισοδίων

Φωτογραφία Παν. Δημητρίου, περί το 1890-95. Φέρει την ακόλουθη χειρόγραφη σημείωση:

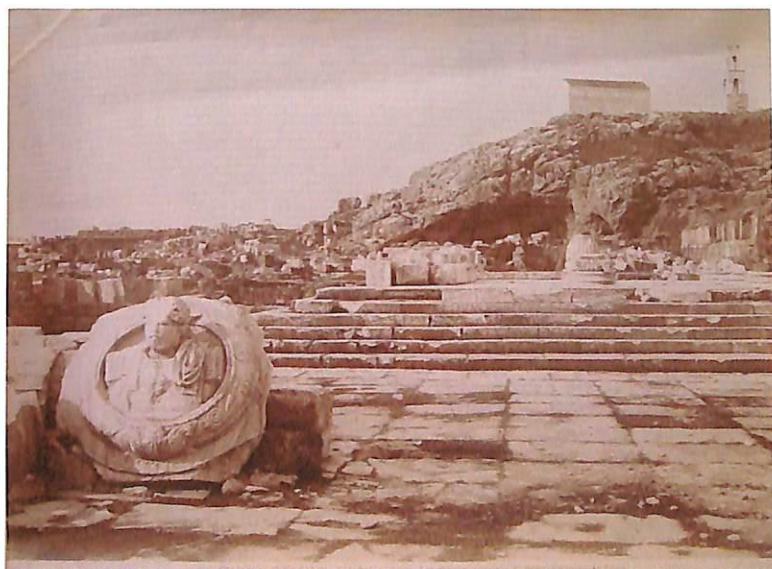
'Ruins at Eleusis about 12 miles from Athens. Few things in Greece more stupendous than the ruins at Eleusis'

Άποψη των Μικρών Προπελαίων και του Πλουτωνείου
Λήψη από βόρεια
Φωτογραφία Αλινάρι
Περί το 1910

Ο Νότιος Πυλώνας του Περιβόλου του Ιερού
Φωτογραφία Αλινάρι
Περί το 1910

Άποψη της Ρωμαϊκῆς Ανκλῆς και των Μεγάλων Προπελαίων
Κάτω αριστερά η προτομή τοῦ Μάρκου Αερηζίου
Φωτογραφία Αλινάρι, Περί το 1910

Άποψη τοῦ Τελεστηρίου
Λήψη ἀπὸ νότια
Φωτογραφία Αλινάρι
Περί το 1910

Άποψη των Μικρών Προπυλαίων. Στο βάθος τα Μεγάλα Προπύλαια.
Λήψη από νότια. Φωτογραφία Frédéric Boissonas
Περί το 1910

Αεροφωτογραφία του αρχαιολογικού χώρου της Ελευσίνας

Εντός του Τελεστηρίου, διακρίνονται αποθέσεις χωμάτων από τις ανασκαφές του Κων. Κουρουνιώτη που ήταν εν εξελίξει.

Περί το 1930

Αεροφωτογραφία του βόρειου τμήματος του αρχαιολογικού χώρου

Διακρίνονται τα Μικρά και τα Μεγάλα Προπύλαια, η Ρωμαϊκή Αγορά και μέρος του λόφου της ακρόπολεως (1920-1930)

Ελευσίνα
Το βλέμμα του επισκέπτη

Οι άνθρωποι. Εντόπιοι και επισκέπτες.

Γυναίκα από την Ελευσίνα

Χρωμολιθογραφία επιγραφόμενη: Griechin aus Eleusis

Εκδόθηκε στη Στουτγάρδη από τους Kraiss & Hoffmann (1860-1870)

Femme albanaise. — Dessin de M. A. Proust.

Γυναίκα από την Ελευσίνα

Ξυλογραφία από το έργο του Henri Belle 'Voyage en Grèce' (1876 & 1881)

Σχέδιο M.A. Proust, χάραξη C. Maurand

Femme d'Elcusis.

Γυναίκα από την Ελευσίνα.

Ξυλογραφία από το περιοδικό "A travers le monde: Peuples du univers".
Περί το 1880.

Γυναίκα με τοπική φορεσιά της Ελεουσίνας
Φωτογραφία Π. Μωραΐτη
Περί το 1870

Γυναίκα με τοπική φορεσιά της Ελεουσίνας
Άγνωστον φωτογράφον
Αρχές 1900

Γυναίκα με τοπική φορεσιά της Ελευσίνας
Φωτογραφία Γ. Π. Μωραΐτη
Περί το 1880

Άνδρας με τοπική φορεσιά στον αρχαιολογικό χώρο
της Ελευσίνας
Φωτογραφία Alinari
Περί το 1910

Νέες με τοπικές ενδυμασίες
καθισμένες στα Μικρά Προπύλαια
του Ιερού της Ελευσίνας
Σtereοσκοπική φωτογραφία.
Πρώτη δεκαετία του 20ου αι.

Χωρικός με τοπική ενδυμασία
καπνίζει ναργιλέ
Σtereοσκοπική φωτογραφία.
Πρώτη δεκαετία του 20ου αι.

Θαμώνες στο καφενείο του σιδηρο-
δρομικού σταθμού της Ελευσίνας.
Σtereοσκοπική φωτογραφία.
Πρώτη δεκαετία του 20ου αι.

Χωρικές της Ελευσίνας με τα παιδιά τους μπροστά στα Μεγάλα Προπύλαια
Φωτογραφία από γυάλινο αρνητικό (1895-6)

Χωρικές θερίζουν στον κάμπο της Ελεονόας
Φωτογραφία του Briere (1898)

Δύο χωρικές σε δρόμο της Ελευσίνας, στη σημερινή οδό Νικολαΐδου
Φωτογραφία από γυάλινο αρνητικό
Περί το 1900

ΕΛΛΑΣ - Χορός Ελευσίνος.

Payanes-d'Eleusis dansant.

SOUVENIR D'ATHENES

ΤΡΑΤΑ ΜΕΓΑΡΩΝ

TRATA MEGARA

ΕΛΕΥΣΙΣ 'Ο χορός «Τράτα» 1907 ELEUSSIS La Danse «Trata»

Τρία ταχυδρομικά δελτία με το ίδιο θέμα:
τον παραδοσιακό χορό της Τράτας στην πλατεία του Αγίου Γεωργίου
Στο ένα αναγράφεται εσφαλμένα ότι πρόκειται για την Τράτα των Μεγάρων (1910 - 20)

Λιτανεία στους δρόμους του χωριού

Φωτογραφία από γινάλινο αρνητικό του Γάλλου αρχαιολόγου Felix Sartiaux (1910-20)

Λιτανεία στη σημερινή οδό Νικολαΐδου
Άγνωστος φωτογράφος (1929)

Α' Πανελλήνιον Ἐκπαιδευτικὸν Συνέδριον ἐν Ἀθήναις 1904 Ἑκδρομὴ Ἐλευσίνας

Α' Πανελλήνιον Εκπαιδευτικὸν Συνέδριον ἐν Ἀθήναις 1904
Ἑκδρομὴ Ἐλευσίνας
Ομαδικὴ φωτογραφία τῶν συνέδρων στὴ Β.Δ. γωνία τοῦ Γελοτηρίου

Επισκέπτες στον αρχαιολογικό χώρο της Ελεονόας
Φωτογραφία άγνωστον φωτογράφων (1900 - 1910)

ΙΔΕΑ - ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ - ΟΡΓΑΝΩΣΗ
Α.Ε. Τσιμέντων ΤΙΤΑΝ - Σπύρος Μ. Ξένος

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Δέσποινα Σαββοπούλου

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΕΡΓΩΝ
AIG Greece A.E.

ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΙ - ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΝΘΕΣΗ - ΜΟΝΤΑΖ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΤΥΠΩΣΗΣ
INK Design

Για το δανεισμό των έργων ευχαριστούμε θερμά τον κύριο Γεώργιο Παυλόπουλο.

Ο κατάλογος αυτός τυπώθηκε τον Ιούνιο του 2008 με αφορμή την έκθεση
‘Ελευσίνα: Το βλέμμα του επισκέπτη’
η οποία πραγματοποιήθηκε στο Πολιτιστικό Κέντρο ‘Λεωνίδας Κανελλόπουλος’
στην Ελευσίνα από 3 Ιουλίου έως 7 Σεπτεμβρίου 2008

Απαγορεύεται η ολική ή μερική ανατύπωση των κειμένων και των φωτογραφιών αυτού του καταλόγου

